

T.C.
SİNOP ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

1013 NUMARALI ŞİKAYET DEFTERİ TRANSKRİPSİYONU
VE DEĞERLENDİRMESİ

ŞİHMEHMET ÖZTÜRK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
DOÇ. DR. SUHA OĞUZ BAYTİMUR

SİNOP- 2024

TEZ KABUL

ŞİHMEHMET ÖZTÜRK tarafından hazırlanan “**1013 NUMARALI ŞİKAYET DEFTERİ TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRMESİ**” başlıklı bu çalışma, **27.12.2024** tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak, jürimiz tarafından **YÜKSEK LİSANS tezi** olarak kabul edilmiştir.

Başkan	Dr. Öğretim Üyesi, Özcan TATAR Fırat Üniversitesi / İnsan ve Toplum Bilimler Fakültesi	İmza
(Danışman)	Doç. Dr., Suha Oğuz BAYTİMUR Sinop Üniversitesi /Fen Edebiyat Fakültesi	İmza
Üye	Dr. Öğretim Üyesi, Emrah MARAL Sinop Üniversitesi /Fen Edebiyat Fakültesi	İmza

Enstitü Müdürü

Doç. Dr. Hüseyin Turan ARAT

ETİK BEYANI

Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Şihmet Öztürk

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

1013 NUMARALI ŞİKAYET DEFTERİ TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRMESİ

ŞİHMEHMET ÖZTÜRK

SİNOP ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

DANIŞMAN:DOÇ. DR. SUHA OĞUZ BAYTİMUR

Osmanlı Devleti uzun yıllar varlığını sürdürmüş ve geride büyük bir tarihi miras bırakmıştır. Günümüze kalan bu tarihi mirasın her yönüyle ele alınması ve incelenmesi gerekmektedir. Devletin faaliyetleri siyasi, ekonomik, hukuki, idari ve toplumsal olarak ele alınması, bilinmeyen yönlerinin ortaya çıkarılması önem arz etmektedir. Osmanlı Türkçesi'nin günümüzde kullanılmaması, yazılı kayıtların okunmasını engellemektedir. Osmanlı Devleti'ne ait kayıtların günümüz Türkçesine çevirilerinin yapılması ve kayıtlarda yer alan bilgilerin literatüre kazandırılması gerekmektedir. Böylelikle Osmanlı Devleti hakkında bilinmeyenlerin ortaya çıkmasının yanında günümüzün kültürel zenginliğini de artıracaktır. Yapmış olduğumuz çalışma önem taşımaktadır. Çalışmamızda 1013 Numaralı Şikâyet Defteri'nin günümüz Türkçesine çevirisi yapılarak, defterde yer alan belgelerin değerlendirilmesi yapılmıştır. Osmanlı Devleti'nde meydana gelen sosyal olayları içeren defterde, halkın yaşamış olduğu zorluk ve sıkıntıları yer almaktadır. Merkeze yazılan şikayetleri içeren defterde genellikle; haksız kazançlar, arazi ihtilafları, miras sorunları, toprak veya eşya gaspları, meralarda orya çıkan sıkıntılar, idarecilerin veya bölge eşrafının yapmış olduğu zulüm ve baskılar vb. olaylar yer almaktadır. Bu sorunların merkeze bildirilmesi ve divanda görüşülmesi neticesinde merkezden gelen karar doğrultusunda hareket edilmektedir.

ANAHTAR KELİMELE:Osmanlı Devleti; Hukuk; Şikayet

Aralık 2024, 65 Sayfa

ABSTRACT

MSC THESIS

TRANSCRIPTION AND EVALUATION OF COMPLAINT BOOK NO. 1013

ŞİHMEHMET ÖZTÜRK

**SINOP UNIVERSITY INSTITUTE OF GRADUATE PROGRAMS
DEPARTMENT OF HISTORY**

SUPERVISOR:ASSOCIATE PROFESSOR. SUHA OĞUZ BAYTİMUR

The Ottoman Empire existed for many years and left behind a significant historical legacy that needs to be thoroughly examined and studied in all its aspects. It is imperative to scrutinize the state's activities politically, economically, judicially, administratively, and socially to uncover its lesser-known dimensions. The discontinuation of Ottoman Turkish as a contemporary language impedes the interpretation of written records. Therefore, translating Ottoman Empire documents into modern Turkish and incorporating the information they contain into literature is crucial. This endeavor not only sheds light on previously unknown aspects of the Ottoman Empire but also enriches its cultural heritage. Our study holds significant importance in this context. In our research, we translated Complaint Register No. 1013 into modern Turkish and conducted an assessment of the documents therein. This register, which includes social events in the Ottoman Empire, documents the difficulties and hardships experienced by the people. The complaints written to the center generally include issues such as unjust gains, land disputes, inheritance problems, land or property seizures, difficulties arising in pastures, and oppression and pressures by administrators or local elites. These matters were reported to the central authority and deliberated upon in the council, resulting in actions aligned with decisions made at the center.

KEYWORDS: Ottoman State; Law; Complaint

December 2024, 65 Page

TEŞEKKÜR

Çalışmamızda benzer hükümleri içeren 1013 Numaralı Şikâyet Defterinin günümüz Türkçesine çevirisi yapılarak, hükümlerde yer alan olayların değerlendirmesi yapılmıştır. Bu çalışmamda bana desteklerini esirgemeyen danışmanım Doç. Dr. Suha Oğuz Baytimur'a, eşim Devrim Hanım'a, çocuklarım Melisa ve Kağan'a teşekkür ediyorum.

Şihmet Öztürk

ÖN SÖZ

Osmanlı Devleti'nin altı yüz yıllık varlığı, tarihi mirasımız açısından önem arz etmektedir. Bu mirası kapsayan Osmanlı Devleti'nin faaliyetleri ve uygulamaları siyasi, idari, iktisadi, adli ve sosyal alanları kapsamaktadır. Belirtilen bu alanlar hakkında günümüze birçok bilgi ulaşmasına rağmen hala eksiklikler mevcuttur. Döneme ait belgelerin ele alınması ve incelenmesi ile yeni bilgilere ulaşılmaktadır. Literatüre kazandırılan bu bilgiler Osmanlı Devleti hakkında bilgi ve birikimleri artırmaktadır. Elde edilen bilgilere kaynaklık eden döneme ait yazılı belge ve defterler, Osmanlıca veya Eski Türkçe olarak yazılmasından dolayı okunması ve incelenmesi zorlaşmaktadır. Yapmış olduğumuz çalışma da Osmanlı Devleti'nde kayda alınmış olan defterlerden 1013 Numaralı Şikâyet Defteri'nin günümüz Türkçesine çevirisi ve değerlendirmesidir.

Osmanlı Devleti'nde meydana gelen sosyal olayları içeren “Şikâyet Defterleri” kaydedildiği döneme ait toplumsal olayları içermektedir. Devletin farklı bölgelerinde meydana gelen bu olayların neler olduğu, bu olaylara kimlerin karıştığı ve bu olaylarda yer alan kişiler hakkında devletin almış olduğu kararları içermektedir. Çalışmamızda benzer hükümleri içeren 1013 Numaralı Şikâyet Defterinin günümüz Türkçesine çevirisi yapılarak, hükümlerde yer alan olayların değerlendirmesi yapılmıştır. Bu çalışmamda bana desteklerini esirgemeyen danışmanım Doç. Dr. Suha Oğuz Baytimur'a, eşim Devrim Hanım'a, çocuklarım Melisa ve Kağan'a teşekkür ediyorum.

Sinop Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü

İÇİNDEKİLER

Sayfa

TEZ KABUL	ii
ETİK BEYANI.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR	vi
ÖN SÖZ	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	ix
TABLolar DİZİNİ.....	x
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	xi
1. GİRİŞ.....	1
2. 1013 NUMARALI ŞİKAYET DEFTERİ TANITIMI VE DEĞERLENDİRİLMESİ	4
2.1 1013 Numaralı Şikâyet Defterinin Genel Özellikleri.....	4
2.2 1013 Numaralı Şikâyet Defterinde Yer Alan Şikâyetlerin Tasnifi.....	5
2.2.1 Zorbalık ve Mal Gaspına Dair Şikâyetler	6
2.2.2 Miras ve Mal Paylaşımına Dair Şikâyetler.....	7
2.2.3. İzinsiz Yaylak ve Su Kullanımına Dair Şikâyetler	7
2.2.4. Devlet Adamlarının Yapmış Olduğu Davranışlara Dair Şikâyetler	8
2.2.5. Haksız Kazanç ve Zimmete Para Geçirmeye Dair Şikâyetler	9
2.2.6. Seyyidlik Talebine Dair Başvuru.....	9
2.2.7. Borç Alacak Vereceklerde Ortaya Çıkan Sorunlara Dair Şikâyet	10
3. 1013 NUMARALI ŞİKAYET DEFTERİNDE YER ALAN HÜKÜM ÖZETLERİ.....	11
4. 1013 NUMARALI ŞİKAYET DEFTERİ TRANSKRİPSİYONU	18
5. SONUÇ	51
KAYNAKLAR	53
ÖZGEÇMİŞ	54

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa

Şekil 1: 1013 Numaralı Şikâyet Defterinde Yer Alan Şikayetlerin Tasnif Edilmiş Grafiği.....	10
--	----

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1: Hükümlerde Olayların Geçtiği Yer Adları 5

Tablo 2: Defterdeki Hükümlerin Konuları..... 6

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Kısaltmalar

Bkz.	: Bakınız
H.	: Hicri
M.	: Miladi

1. GİRİŞ

Osmanlı Devleti varlığını üç kıtada altı yüz yıl sürdürmüştür. Merkezi idare ile yönetilen devlet, kayıt sistemine özen göstermiştir. Devlet merkezde idari işler ile ilgili bütün faaliyetleri kayıt altına almıştır. Kayıtlar günümüze defterler ve belgeler olarak karşımıza çıkmaktadır. 1649 yılına kadar ferman, berat ve hükümler Mühimme Defterlerine kaydedilmiştir. Bu tarihten itibaren yalnız devlete ait işler Mühimme Defterlerine kaydedilmiştir. Şahsi davalara ait ferman ve benzeri kayıtlar için Şikayet Defterleri tutulmaya başlanmıştır. 1742 tarihinden itibaren şikayetler genellikle eyaletlere göre ayrı defterlere yazılmıştır (Türk, 2019: s.1).

Şikâyet Defterleri, Başkanlık Osmanlı Arşivinde iki farklı tasnifte yer almaktadır (Yörük, 2019). Bunlardan birincisi, 989 Numaralı Divan-ı Hümayun Defterleri Kataloğunda “Atik Şikayet Defteri” adıyla kayıtlıdır. Şikayet Defterleri 1-213 sıra numaralarında kayıtlı H. 1059-1253 / M. 1649-1837 tarihleri arasındaki kayıtları ihtiva eden 213 adet Atik, Ordu ve Rikab Şikayet Defterleri mevcuttur (Demir, 2010). Bu defterler A.DVN. koduyla yer almaktadır. Bir diğer tasnif ise 980 numaralı Bab-ı Asafi Defteri kataloğundaki Şikayet Defterleridir. A.DVN.ŞKT. koduyla 978-1014- genel sıra numaralarında kayıtlı H. 910-1234 / M. 1504-1819 tarihleri arasındaki kayıtları ihtiva eden birkaç sayfa veya formadan müteşekkil 38 adet Şikayet Defteri parçası mevcuttur (Genç vd., 2010: s.21).

Şikâyet Defterleri genellikle aynı formatta oluşturulmuş olup, boyutları genellikle aynıdır. Defterlerde “Divani” yazı stili kullanılmış olup, okunmasında fazla sıkıntı oluşmamaktadır. Defterlerde yer alan hükümler numaralandırılmamış olup, defter sayfa numaraları ise sonradan verilmiştir. Defterde yer alan hükümler bölgesel olabildiği gibi salyaneli eyaletlerin tamamını da kapsamaktadır (Demir, 2022: s.46).

Hükümlerde yer alan olaylar genellikle benzerlik göstermekle beraber karşımıza farklı olayların çıktığı da görülmektedir. Hukuki olayları içeren Şikayet Defterleri, Osmanlı Devleti’nin adli sistemi hakkında önemli bilgiler içermektedir. Adaletin tesisi için büyük çabalar sarf eden Osmanlı Devleti, toplu veya bireysel olarak halkın dilek, istek ve şikayetlerine önem göstermiştir (Tataroğlu, 2015). Yapılan şikayetler devletin adli mercileri tarafından incelenip padişahın emriyle gerekli yaptırım veya uygulamalarda bulunulmuştur. Toplumda ortaya çıkan bu şikayetlerin yapıldığı merciler, şikayetlerin

incelenmesi ve neticesinde alınan kararlar Osmanlı Devleti'nin adli yapısı hakkında önemli bilgiler sunmaktadır (Tunç, 2017: s.5).

Osmanlı Devleti'nde şikayet hakkı Müslim, Gayrimüslim fark etmeksizin toplumun tamamına verilmektedir. Gayrimüslim tebaa, kendi içlerinde veya Müslümanlar ile olan sorunları karşısında mahkemeye başvurabilmektedir. Haklı olduklarının anlaşılması durumunda ise davaları kazana bilmektedir (Mansel, 2017: s.51). Osmanlı Devleti sınırları içerisinde yaşayan her fert, kadın-erkek, genç-yaşlı, zengin-fakir, Müslim-Gayrimüslim, reaya-askeri görevli ayrımı yapılmaksızın karşılaşmış olduğu zulüm ve haksızlık karşısında bulunduğu yerdeki yöneticiler başta olmak üzere hiçbir şart ve kaideye bağlı olmaksızın mercilere başvurarak şikâyet etme hakkını kullanabilmiştir (Halaçoğlu, 1998: s.17). Şikayetlerin mercilere ulaştırılması farklı kanallar ile sağlanmıştır. Doğrudan şikayette bulunulabileceği gibi arzuhal veya mahzarlarla da yapılmıştır. Ayrıca kişiler bulundukları bölgede yer alan idari birimler aracılığıyla da Divan-ı Hümayun'a şikayetlerini bildirebilmektedir (Demir, 2022: s.20). Divan'da incelenen şikayetler ile ilgili verilen hükümler kesin karardır. Bazı şikayetler ise sorunun meydana geldiği mahalde çözülmesi amacıyla yeniden görülmesi emredilmektedir (Tuğluca, 2016: s.38).

Osmanlı Devleti'nde halk şikayetlerini rahatlıkla ilgili mercilere ulaştırabilmektedir. Bunun en önemli nedenleri arasında şikayetlerin farklı makamlara yapılabilmesi de vardır. Devletin farklı makamlarına yapılan şikayetler aynı şekilde işleme alınmaktadır. Bu makamlar Padişah başta olmak üzere Divan-ı Hümayun, İkinci Divanı, Çarşamba Divanı, Ayak Divanı, Sadrazam, Kazasker, İstanbul ve Bilad-ı Selase Kadılikları, Beylerbeyi, Sancakbeyi ve Kadılardır (Demir, 2022: s.18). Kazalarda yapılan şikayetler ilk olarak kadılar tarafından incelenmekte ve karara bağlanmaktadır. Kadının vermiş olduğu kararın haksız olduğu kanaatinin oluşması durumunda ise kişiler Divan'a başvurmaktadır. Kadının vermiş olduğu karar sadece Divan tarafından bozulabilmektedir (Ünal, 1999: s.221).

Şikayet Defterlerinin içermiş olduğu hükümler incelendiğinde Osmanlı Devleti'nde meydana gelen toplumsal olaylar tespit edilmektedir. Şikayetlerde toplumda görülen olaylar ve sıkıntıların neler olduğu da görülmektedir. Devlet görevlilerinin usulsüzlükleri hakkında yapılan şikayetler, kişiler arasında meydana gelen husumetler, zorbalıklar, miras ile ilgili sorunlar, mali konularda görülen sıkıntılar vb. Şikayet Defterlerinde görülmektedir (Şen, 2018).

Şikayet Defterleri üzerine çalışmalar genellikle farklı üniversitelerde yüksek lisans ve doktora tezlerinden oluşmaktadır. Mesut Demir, 1686-1687 (H.1097-1098) Tarihli Atik Şikayet Defteri'nin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi, Yasemin Tataroğlu, 4 Numaralı Atik Şikayet Defteri 1665-1670 (H.1075-1081)Transkripsiyon ve Değerlendirmesi, Gizem Tunç, 44 numaralı Rumeli Ahkâm-ı Şikâyet Defterinin Transkripsiyon ve Değerlendirmesi, Gül Yörük, Osmanlı'da Devlet-Toplum İlişkilerine Bir Örnek: 112 numaralı Atik Şikayet Defteri (1727), Hasan Basri Türk, 13 numaralı Atik Şikayet Defteri (Vr.1-142) (Değerlendirme-Çeviri-Metin) ve Kader Demir, Atik Şikâyet Defterlerine Göre Savaş Yıllarında Osmanlı Devleti'nin Sosyo-Ekonomik Durumu (1788-1810) çalışmalar Şikayet Defterlerini içermektedir. Ayrıca Murat Tuğluca'ya ait Osmanlı Devlet-Toplum İlişkisinde Şikâyet Mekanizması ve İşleyiş Biçimi isimli çalışması ve Hans Georg Majer, Das Osmanische Registerbuch der Beschwerden de Şikayet Defterleri kullanılarak hazırlanmıştır.

2. 1013 NUMARALI ŞİKAYET DEFTERİ TANITIMI VE DEĞERLENDİRİLMESİ

2.1 1013 Numaralı Şikâyet Defterinin Genel Özellikleri

1013 numaralı Şikâyet Defteri Başkanlık Osmanlı Arşivinde 980 Numaralı Bâb-ı Âsafi Defterleri Kataloğu'nda yer almaktadır. A.DVN.ŞKT.d koduyla yer alan defter, genellikle bir birinden bağımsız sayfalardan oluşmaktadır. Defter toplamda otuz iki sayfadan ve elli hükümden oluşmaktadır. Orta boy bir defter olan 1013 numaralı Şikâyet Defteri'nde yer alan hükümler bir birinden bağımsız şikâyetleri içermektedir. Devletin farklı bölgelerinden yapılan şikâyetleri içeren hükümlerde tarih yer almamaktadır. İlk hükümden itibaren tarihin bulunmaması nedeniyle defterin başlangıç tarihinin tespiti yapılamamaktadır. Defterde yer alan tek tarih ise son sayfada yer alan son hüküm altında bulunan tarihtir. Defterin bitiş tarihi olarak kabul ettiğimiz bu tarih ise H. Fî Evâhir-i R. (Rebiü'l-ahir) 1231 / M. Mart sonları 1816'dır. Defterde yer alan hükümlerin yazımı genellikle açık olmakla beraber divani yazı ile yazılmıştır. Defter sayfa numaraları ise sonradan verilmiştir.

1013 numaralı Şikâyet Defteri'nde yer alan hükümler sıralı bir şekilde yer almaktadır. Sayfa içerisinde tek bir hüküm yer alabildiği gibi birden fazla hüküm de yer alabilmektedir. Hüküm sayfa sonunda bitmemesi durumunda bir sonraki sayfadan devam etmesi ve defterin bir birinden bağımsız sayfalardan oluşması nedeniyle yirmi üç hüküm yarımdır. Bu hükümlerin bir kısmının başlangıç kısımları, bir kısmının ise son kısımları bulunmamaktadır. Bu nedenle bu hükümlerde bazı bilgiler tespit edilememektedir. Yarım belgelerden dördünde ise içerik tamamen anlaşılamamaktadır. Fakat bazı yarım hükümlerin devamı ilerleyen sayfalarda yer aldığı görülmektedir. Defterde sayfa 13 / hüküm 19'un baş kısmı sayfa 14 / hüküm 22'de, sayfa 25 / hüküm 39'un baş kısmı sayfa 26 / hüküm 42'de, sayfa 26 / hüküm 41'in baş tarafı ise sayfa 27 / hüküm 44'de yer almaktadır. Defterde hükümlerin numaralandırılması bulunmamaktadır. Hüküm numaralandırması tarafımızdan yapılmış olup, hükümlerin sırasına göre belirlenmiştir.

Defterde farklı bölgelerde meydana gelen sıkıntılar şikâyet konusu olmuştur. 1013 numaralı Şikâyet Defterinde 35 farklı bölgeden şikâyet tespit edilmiştir. Defterde yer alan sekiz hüküm yarım olması nedeniyle olayların geçtiği bölgeler tespit edilememiştir.

Aşağıda yer alan tabloda 1013 numaralı Şikayet Defterinde yer alan hükümlere konu olan olayların geçtiği merkezler yer almaktadır.

Tablo 1: Hükümlerde Olayların Geçtiği Yer Adları

Yer	Hüküm No	Yer	Hüküm No	Yer	Hüküm No
Pirlipe	1, 3	Hayrabolu	18	Yabanabad	34
Burunabad	5	İnecik	20	Argos	35
Kandiye	7	Sinop	21	İstanbul	36
Ankara	8	Niğde	22, 47	Torul	37
İznik	10	Sivas	24	Göle	38
Yalakabad	11	Selanik	25	Bor-ma Kayı	40
Arapgir	12	Kütahya	26, 49	Darende	42
Antep	13	Gürün	28	Biga	45
Gerede	14, 41	Kandırmış	29	Serfice	46
Lefke	15	İskilip	30	Tekfurdağı	48
Urla	16	Tırhala	31	Vize	50
Bucak	17	Yeni İl	32		
Belirsiz	2, 4, 6, 9, 23, 27, 33, 43.				

1013 numaralı Şikayet Defterinde Müslümanların yanında gayrimüslimlerinde şikayetleri yer almaktadır. Defterde gayrimüslim tebaanın şikayetlerinin yer aldığı beş tane hüküm yer almaktadır. Bunlar, 5, 7, 15, 25, 36 numaralı hükümlerdir.

2.2 1013 Numaralı Şikayet Defterinde Yer Alan Şikayetlerin Tasnifi

Osmanlı Devleti tarafından tebaaya tanınan şikayet hakkının yazıldığı defterler arasında yer alan 1013 numaralı Şikayet Defteri'nde de farklı konularda şikayetler yer almaktadır. Bireysel ve toplumsal sorunlardan kaynaklı şikayetler tarafımızdan tasnif edildiğinde on bir farklı başlık ortaya çıkmaktadır. Defterde bazı hükümlerin yarım olması ve hükmün geri kalan kısmının bulunamaması nedeniyle dört hükmün içeriğinde yer alan şikayet tespit edilememiştir. Bunlar 4, 30, 33 ve 49 numaralı hükümlerdir.

1013 numaralı Şikayet Defterinde yer alan hükümlere konu olan şikayetlerin tasnifi aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 2: Defterdeki Hükümlerin Konuları

No	Şikayet Konusu	Hüküm No
1.	Zorbalık ve mal gaspı vb. şikayetler	2, 6, 7, 8, 13, 17, 19-22, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 34, 36, 37, 38, 39-42, 43, 46, 47.
2.	Miras ve mal paylaşımına dair şikayetler	9, 11, 12, 14, 41-44, 45.
3.	İzinsiz yaylak ve su kullanımına dair şikayetler	10, 16, 18, 29, 32, 50.
4.	Devlet adamlarının yapmış olduğu davranışlara dair şikayetler	1, 3, 5, 35.
5.	Haksız kazanç ve zimmete para geçirmeye dair şikayetler	15, 31.
6.	Seyyidlik talebine dair başvuru	40.
7.	Borç alacak vereceklerde ortaya çıkan sorunlara dair şikayet	48.

2.2.1 Zorbalık ve Mal Gaspına Dair Şikayetler

1013 numaralı Şikayet Defterinde karşımıza en fazla çıkan şikayetler kişilerin birbirlerine karşı yapmış olduğu olumsuz davranış ve faaliyetlerdir. Osmanlı Devleti toplumsal huzur ve barışın sağlanması ve sürdürülmesine büyük önem vermiştir. Bu nedenle huzursuzluğa sebep olanlar her kim olursa olsun bunlar hakkında adli işlemde bulunarak, bu kişilerin toplumdan uzaklaştırılması veya bertaraf edilmesi yoluna gidilmiştir. Toplumda sorun çıkaranların tespit edilmesinde halkın şikayetlerine devlet tarafından önem verilmiş ve şikayetlerin merkeze ulaştırılması için gerekli idari mekanizma oluşturulmuştur.

1013 numaralı defterde görülen zorbalık ve mal gaspıyla ilgili şikayetler incelendiğinde farklı bölgelerden benzer olaylar tespit edilmektedir. Devlet tarafından kişilere verilen kanunlar çerçevesinde verilen taşınmazlara (tarla, bağ, bahçe, değirmen vb.) başkalarının müdahalesi ve bu taşınmazlara el koyma isteğine sıklıkla rastlanmaktadır. Özellikle bölgelerinde güçlü ve nüfuzlu kişilerin yapmış olduğu bu tür davranışlar nedeniyle mağdur olan kişiler kendilerini korumak amacıyla devletten adalet talep etmiştir. Antep kazasından, Tiryakioğlu Mehmed, kendisine ait değirmen ve tarlalara haksız yere el koymak isteyen Bazoğlu Hamdi hakkında şikayette bulunmuştur (1013 No A.DVN.ŞKT.d, Hüküm 13). Bir diğer örnek ise İncik kazası sakinlerinden Aişe ve Rafiye isimli kadınların, kaza sakinlerinden bazı kişilerin çiftliklerine olumsuz müdahale eden kişiler hakkında şikayette bulunmasıdır. (1013 No A.DVN.ŞKT.d,

Hüküm 20). Benzer bir diğer şikayet ise Sinop kazasından yapılmıştır. Kaza sakinlerinden Ali isimli şahıs, mutasarrıf olduğu arazilere müdahalede bulunan Kadri ve Ak Mehmedoğlu Ali hakkında şikayette bulunmuştur (1013 No A.DVN.ŞKT.d, Hüküm 21). Benzer şekilde şikayetler bulunmakta ve yapılan şikayetler hakkında genellikle merkezden durumun incelenmesi amacıyla bölgede bulunan yetkililere emredilmektedir.

2.2.2 Miras ve Mal Paylaşımına Dair Şikayetler

1013 numaralı Şikayet Defterinde sıklıkla rastlanan bir diğer şikayet konusu mal paylaşımı ve mirastır. Osmanlı Devleti'nde kişilere verilen toprak ve işletmeler miras yoluyla kendi soyundan olan kişilere aktarılmaktadır. Sadece bu arazi ve işletmelerin yine mevcut haliyle işlenmesi ve kullanılması şart koşulmaktadır. Kişiler öldüğünde üzerlerinde bulunan arazi ve işletmeler miras yoluyla çocuklarına kalmaktadır. Bu durum hüküm 9'da açıkça ifade edilmektedir. Kişinin çocukları ölmesi halinde ise kanunen torunlarına bırakılmaktadır. Yalakabad kazasında yaşayan Abdulkadir ve Mehmed Said Büyükbabalarının ölmesi üzerine, ondan kalan malların kendilerine verilmesini talep etmiştir. Kanun üzerine Büyükbabalarından kalan miras kendilerine verilmiştir (1013 No A.DVN.ŞKT.d, Hüküm 11). Ölen kişilerin eşi ve evladı olmaması durumunda ise üzerinde yer alan mallar miras yoluyla anne ve babasına kalmaktadır. Gerede kazasından Şerife Nazile isimli kadının oğlu Hüseyin'in ölmesi üzerine, Hüseyin'in eşi ve çocukları olmaması nedeniyle, ona ait eşya ve araziler annesine kalmıştır (1013 No A.DVN.ŞKT.d, Hüküm 14). Defterde yer alan bir diğer miras hükmü ise ölen kişinin eşi ve evlatları olmadığı takdirde miras kardeşine verilmektedir. Arapgir kazası sakinlerinden Bekir'in ölmesi üzerine mirası kardeşi Süleyman'a verilmiştir (1013 No A.DVN.ŞKT.d, Hüküm 12).

2.2.3. İzinsiz Yaylak ve Su Kullanımına Dair Şikayetler

1013 numaralı Şikayet Defterinde yer alan sorunlardan biride izinsiz yaylak ve su kullanımıdır. Osmanlı Devleti idari taksimatında bölgelerin sınırlarını belirlemiş ve kayıt altına almıştır. Sınırları belirlenen bölgelerde yer alan yaylakların ve suların kullanım hakkı da bölgede yaşayan kişilere verilmiştir. İzinsiz, yaylaklarda hayvanlarını yayıp otlatanlara izin verilmemekte ve bu kişilerin hayvanlarıyla bölgeden uzaklaşmaları istenmektedir. Defterde Hayrabolu kazasına bağlı Yörecik karyesine ait

olan yaylaklara Arıca karyesi ahalisinin hayvanlarını getirip otlatması Humbaracıbaşı Ahmed tarafından şikayet edilmiştir. Şikayet üzerine Arıca karyesi ahalisi hayvanları ile bölgeden çıkarılması emredilmiştir (1013 No A.DVN.ŞKT.d, Hüküm 18). Farklı bölgelerin yaylaklarını kullanmanın yanında ekili dikili alanlara da zarar verilmesi şikayetlere konu olmuştur. İznik nahiyesinden Musa Veled-i Ömer yaptığı şikayette, bölgeye hayvanlarını izinsiz getirenlerin, ekili dikili alanlara zarar verdiğini belirtmiştir. Bu kişilerin bölgeden çıkarılması emredilmiştir (1013 No A.DVN.ŞKT.d, Hüküm 10). Şikayetlere konu olan bir diğer husus ise bölgeye ait olan akar suların başkaları tarafından izinsiz kullanımıdır. Kanun-ı kadimden yani geçmişten gelen uygulamaların devamlılığından yana olan Osmanlı Devleti, düzenin bozulmasına izin vermemekte ve eski düzenin devamlılığına özen göstermiştir. Urla kazasına bağlı Gölcek karyesi sakinlerinden Hasan isimli şahıs, sahip olduğu değirmene geçmişten itibaren kullandığı akarsuyun yönünün Muğla sakinlerinden Süleyman tarafından değiştirildiğine dair şikayette bulunmuştur. Yapılan şikayet üzerine suyun geçmişten itibaren hangi yönde akıyorsa yine aynı şekilde akışının sağlanması emredilmiştir (1013 No A.DVN.ŞKT.d, Hüküm 16).

2.2.4. Devlet Adamlarının Yapmış Olduğu Davranışlara Dair Şikayetler

1013 numaralı Şikayet Defterinde yer alan şikayet ise devlet görevlilerinin yapmış olduğu kanun ve nizama aykırı davranışlardır. Osmanlı Devleti'nde idareciler görevlendirildikleri bölgelerde padişah adına faaliyet göstermektedir. Yetki ve sorumlulukları kanunlar ile sınırlandırılan idareciler, aksi davranışlarda bulunmaları durumunda çeşitli yaptırımlar ile karşı karşıya kalmaktadır. Farklı dönemlerde görülen devlet adamları hakkında yapılan şikayetler 1013 numaralı defterde de görülmektedir. İdareciler hakkında şikayette bulunulması durumunda, ilk olarak görevden alınan idareciler hakkında yapılan tahkikat yapılmaktadır. Yapılan tahkikat sonucunda kişinin suçsuz olduğu tespit edilmesi durumunda göreve iadesi sağlanırken, suçlu bulunması durumunda cezai yaptırımlar uygulanmaktadır. Defterde, kendisine kitabet için askeri ruznamçe verilen İbrahim hakkında, bölgede halka kötü davranışlarda bulunması nedeniyle şikayette bulunulmuştur. Verilen emirle İbrahim'in beratı iptal edilerek hakkında tahkikat başlatılmıştır (1013 No A.DVN.ŞKT.d, Hüküm 1-3). Burunabad nahiyesinde ise bir grup Yahudi tebaa, Burunabad zabitanın kendilerinden haksız yere para talep ettiğine dair şikayette bulunmuştur. Verilen emirde inceleme başlatılması ve

kişilerin yargılanması istenmiştir (1013 No A.DVN.ŞKT.d, Hüküm 5). Argos kazası sakinlerinden bir grup şahsın yapmış olduğu şikayette, kazada naiblik yapan Müderrisoğlu Ali'nin kaza doğumlu olması nedeniyle bölgede naib olamayacağı ve davalarda rüşvet alıp taraf olduğu ifade edilmiştir. Verilen emirde Müderrisoğlu Ali'nin naibliği iptal edilerek hakkında adli işlem yapılması emredilmiştir (1013 No A.DVN.ŞKT.d, Hüküm 35).

2.2.5. Haksız Kazanç ve Zimmete Para Geçirmeye Dair Şikayetler

Defterde rastlanılan bir diğer şikayet konusu ise haksız kazanç elde etmektir. Osmanlı Devleti maddi konularda ortaya çıkan olumsuzluklara doğrudan müdahale ederek devletin ve kişilerin haklarını korumaya özen göstermiştir. Haksız kazanç elde edenler hakkında yapılan şikayetler doğrultusunda bu kişiler hakkında işlem başlatılmıştır. Şikayetler doğrultusunda haksız kazanç elde edildiği tespit edilmesi durumunda kişiler hakkında cezai işlem yapılmıştır. Defterde haksız kazanç ile ilgili iki hüküm yer almaktadır. Lefke kazası sakinlerinden Borgos isimli şahsın gelirlerinin idaresi için atandığı vakıf paralarını zimmetine geçirdiğine dair şikayette bulunulmuştur. Şikayet üzerine Borgos görevden alınmış ve yargılanması emredilmiştir (1013 No A.DVN.ŞKT.d, Hüküm 15). Tırhala Sancağına bağlı Keserlü Kalesi dizdarı Seyyid Mehmed Said'in dizdarlığının iptal edilmesi üzerine kale gelirlerinden yıllık alacağını talep etmesi üzerine yapılan şikayet üzerine sadece görev yaptığı ayların ücretinin ödenmesi emredilmiştir (1013 No A.DVN.ŞKT.d, Hüküm 31).

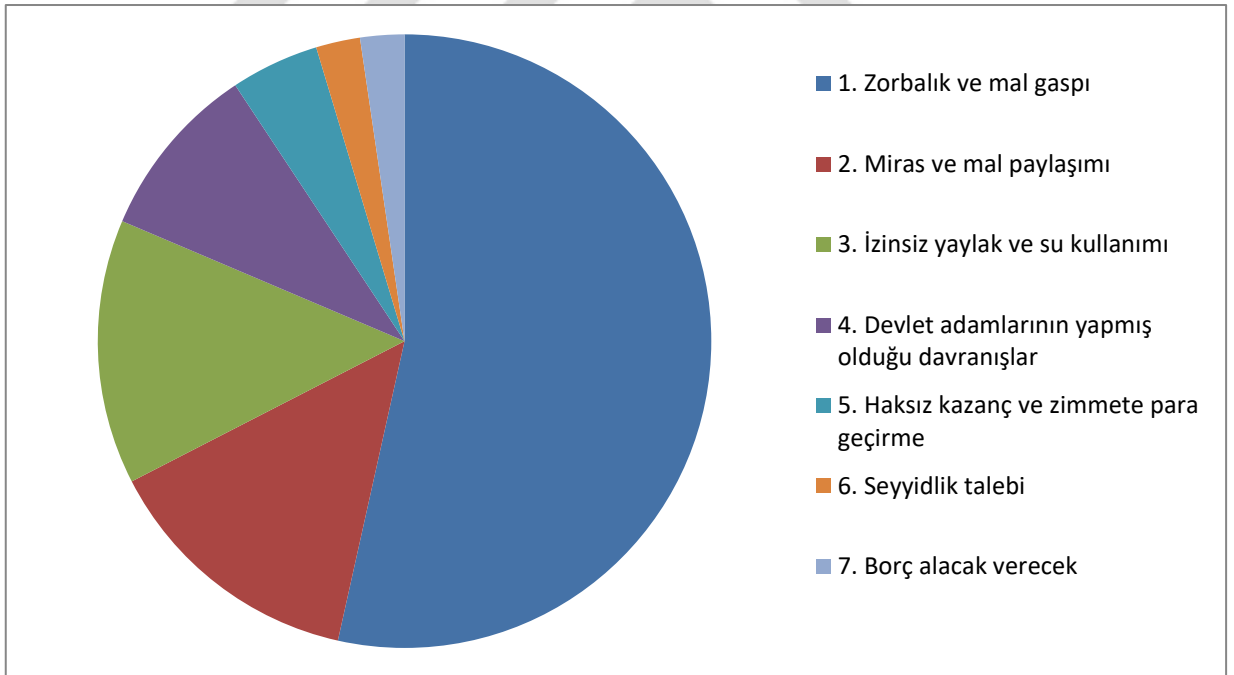
2.2.6. Seyyidlik Talebine Dair Başvuru

1013 numaralı Şikayet Defterinde Seyyidlik talebiyle ilgili bir hüküm yer almaktadır. Osmanlı Devleti Seyyid soyundan olanlara tanıdığı haklar sebebiyle kişiler bu hakkı elde edebilmek için devlet tarafından resmen onaylanması gerekmektedir. Defterde yer alan hükümde Bor-ma Kayı Kazası sakinlerinden es-Seyyid Mehmet bin es-Seyyid Hasan, sadat-ı kiram hücceti olduğu ve bunun kabul edilip uygulamaya sokulması amacıyla mahkemeye başvurmuştur. Verilen emirde kişinin merkeze gitmesi ve elindeki kanıtları divana sunması istenmiştir (1013 No A.DVN.ŞKT.d, Hüküm 40).

2.2.7. Borç Alacak Vereceklerde Ortaya Çıkan Sorunlara Dair Şikayet

1013 numaralı Şikayet Defterinde yer alan bir diğer şikayet konusu ise alacak verecekler ile ilgili husustur. Toplumda kişiler arasında oluşan borçlanma, alacak ve verecek hususlarında taraflar arasında ortaya çıkan anlaşmazlıklara da Osmanlı Devleti müdahil olmuştur. Sorumluluk ve yükümlülüklerini yerine getirmeyen kişiler hakkında yaptırım uygulanarak alacaklıların hakkı korunmaya çalışılmıştır. Defterde konu ile ilgili olarak, Tekfurdağı kazası sakinlerinden Abdulkadir'in, Lavzoğlu Ligoraki'den üç yüz guruş alacağını defaten talep etmiştir. Ligoraki'nin bu parayı vermeye kudreti olmasına rağmen vermediğini şikayet etmiştir. Şikayet üzerine verilen emirde paranın Ligoraki'den alınıp Abdulkadir'e verilmesi emredilmiştir (1013 No A.DVN.ŞKT.d, Hüküm 48).

Şekil 1: 1013 Numaralı Şikâyet Defterinde yer alan şikayetlerin tasnif edilmiş grafiği.

3. 1013 NUMARALI ŞİKAYET DEFTERİNDE YER ALAN HÜKÜM ÖZETLERİ

S.1. / H.1: 8 Kasım 1790 tarihinde Rumeli Kazaskeri'nin ilamı ve Şeyhülislamın onayı ile Divan-ı Hümayun tarafından Anadolu ve Rumeli tebaasına gönderilen fermanlar doğrultusunda hareket edilmesi emredilmesine rağmen Pirlepe mahallesi'nden İbrahim kitabet eylemek üzere kendisine askeri ruznamçesinden berat verilmiştir. İbrahim'in Pirlepe'de halka baskı ve zulmetmesinden dolayı verilen berat iptal edilmiş ve bölge idarecilerine verilen emirle İbrahim'in yapmış olduğu davranışların önlenmesi emredilmiştir.

S.2 / H.2: Belgenin üst kısmı bulunmamaktadır. İfade edilen çiftliğin kullanılmasına başkalarının müdahalesi olduğu ve zorla el konulmaya çalışıldığı bildirilmiştir. Verilen emirle Çiftliğin daha önceden verildiği kişiler tarafından kullanılması emredilmiştir.

S.2 / H.3: Pirlepe kazası naibine gönderilen emirde padişahın fermanı ve şeyhülislamın onayı ile mahkeme başkatiplerinin beratlarının iptal edildiği, mahkemelerin tamamında berat ile başkatip olunmayacağı ve ihtiyaç duyulması halinde hak eden kişilerin cümle ahali isteği ile atanacağı bildirilmiştir. (H.1'in başkısımları)

S.3 / H.4: Üst tarafı eksik. El konulmak istenen değirmenin daha önce verilen kararlar doğrultusunda kişiye verilmesi.

S.3 / H.5: Burunabad nahiyesi sakinlerinden bir gurup Yahudi, Burunabad zabiti tarafından kendilerinden haksız yere para almaya çalıştığına dair yapmış şikayette bulunmuştur. Durumun incelenmesi ve sorunların giderilmesi amacıyla bölgede inceleme yapılması kanunlara uygun bir şekilde sorumluların yargılanması emredilmiştir.

S.3 / H.6: Halil Paşazâde Mîr es-Seyyid Mehmet Reşid kendisine tahsis edilen çiftliğe yabancılar tarafından müdahale edilip baskı yapıldığına dair şikayette bulunmuştur. Yapılan şikayet üzerine durumun araştırılması ve kanunlara aykırı davranışlarda bulunanlar hakkında gerekli uygulamanın yapılması emredilmiştir. (Belge son kısmı eksik)

S.4 / H.7: Kandiye sakinlerinden Nikola, Kandiye'de mutasarrıf olduğu tarlaya kardeşi Mariya'nın müdahale etmesi üzerine şikayette bulunmuştur. Mariya'nın haksız yere ve kanunlara aykırı şekilde tarlaya müdahale ettiğinin tespit edilmesi üzerine mahallinde mahkemede görülmesi emredilmiştir.

S.4 / H.8: Mehmed Bey denilen şahıs Ankara kazasında yedi değirmene mutasarrıf olmuştur. Başkaları değirmene karışmamaları gerekirken kaza sakinlerinden bazı kişilerin karışmalarından dolayı yapılan şikayet üzerine verilen emirde durumun incelenmesi ve kanunen görülmesi emredilmiştir. (Belge son kısım yok)

S.5 / H.9: (Belgenin baş tarafı yok) Vefat eden kişiden kalan arazinin oğullarına kalması gerekirken başkalarının da ellerinde var olan tapu ile arazi üzerinde hak iddia etmiştir. Verilen emir ile dedelerinden kalan arazinin torunlarına verilmesi emredilmiştir.

S.5-6 / H.10: Kocaeli Sancağı İznik nahiyesine bağlı Domla karyesinde tımar sahibi olan Musa Veled-i Ömer bölgede ekip diktiği ve gelirine bağlı olarak vergisini verdiğini belirtmiştir. Fakat bölgeye hayvanlarını izinsiz getirip vergisini vermeyen ve bölgede ekili alanlara zarar veren kişilerin sorun oluşturduğuna dair şikayette bulunmuştur. Verilen emir ile bu sorunun giderilmesi ve haksız yere bölgede hayvanlarını otlatanlara izin verilmemesi emredilmiştir.

S.6 / H.11: Yalakabad kazasından Nazife isimli hatun vasisi olduğu Abdulkadir ve Mehmed Said isimli çocukların büyük babalarının ölmesi üzerine yedi tane tarlanın torunlarına verilmesini talep etmiştir. Bölgede farklı tapular ile tarlaların başkalarına verilmesi istenmesi üzerine bunun engellenmesi ve çocuklara verilmesini istemesi üzerine kanun üzerine veraset babadan oğluna ve onun oğluna olması gerektiği bildirilmiş ve buna göre düzenlemenin yapılması emredilmiştir.

S.7 / H.12: Arapgir kazası'na bağlı Akbeyli karyesi sakinlerinden Süleyman'ın kardeşi Bekir öldüğünde çocukları olmadığından sahip olduğu araziler üzerinde bölge sakinleri hak talebinde bulunmuştur. Kanun üzerine ölen kişinin malları kardeşine devredilmesi emredilmiştir.

S.8 / H.13: Antep Kazasına bağlı Camanz (?) karyesinden Tiryakioğlu Mehmed bölgede değirmen ve bir kısım tarlalara mutasarrıfı iken, yine kaza sakinlerinden Bazoğlu Hamdi isimli şahıs haksız yere değirmen ve tarlalara el koymak istemiştir. Yapılan şikayet üzerine Bazoğlu Hamdi'nin haksız müdahalesinin engellenmesi emredilmiştir.

S.9-10 / H.14: Gerede kazası'na bağlı Ustaköyü karyesi sakinlerinden Şerife Nazile isimli hatun, oğlu Hüseyin'in ölmesi ile ona ait tarlalara bölge sakinlerinin el koymak istemesi üzerine şikayette bulunmuştur. Yapılan şikayet üzerine Hüseyin'den kalan malların annesi Şerife Nazile'ye verilmesi emredilmiştir.

S.10 / H.15: Lefke kazası sakinlerinden Yorgi isimli zımmi yapmış olduğu şikayette, kaza sakinlerinden vakıf paralarını idare eden Aci Yorgi'nin ölümünden sonra atanan Borgos isimli zımminin, paraları kendi çıkarına göre kullandığı ve zimmetine geçirdiğini ifade etmiştir. Şikayet üzerine Borgos'un görevden alınması ve mahkemede yargılanması emredilmiştir.

S.11 / H.16: Urla Kazası Gölcek karyesi sakinlerinden Hasan yapmış olduğu şikayette, sahip olduğu değirmenine geçmişten beri akıp gelen su üzerinde başka kimsenin hakkı yok iken, Muğla sakinlerinden Süleyman'ın suyun akış yönünü değiştirip kendi değirmenine yönlendirdiği için kendi değirmenini işletemediğini ifade etmiştir. Yapılan şikayet üzerine suyun geçmişte var olan yatağında akması ve Süleyman'ın yargılanması emredilmiştir.

S.11 / H.17: Bucak kazası'na bağlı Boğacık karyesi sakinlerinden Abdullaziz ve Mehmed isimli şahıslar 1228 (Hicri) tarihinde mutasarrıf oldukları çiftlikleri karye sakinlerinden Ayşe isimli kadına ederinin üzerinde satmıştır. Fakat Abdullaziz ve Mehmed satmış oldukları çiftlikleri teslim etmemeleri üzerine Ayşe'nin şikayette bulunması üzerine durumun incelenmesi ve mahkemede incelenip adaletle hükmedilmesi emredilmiştir. (Belgenin son kısmı bulunmamaktadır.)

S.12 / H.18: Dergah-ı muallam kapacıbaşlarından Humbaracıbaşı Ahmed'in gönderdiği arzuhalde, Hayrabolu kazası'na tabi Yörecik karyesi ahalisinin eskiden beri hayvanlarını otlatıp sulattığı meralara, Arıca karyesi ahalisinin de hayvanlarını getirip otlatması ve meraların kendi karyelerine ait olduğunu iddia ettiğini ifade etmiştir. Humbaracıbaşı Ahmed arzuhalinde meraların Yörecik karyesine ait olduğunun iddiası üzerine kadimden beri var olan durumun sürdürülmesi ve Arıca karyesi ahalisinin bölgeden çıkarılması emredilmiştir. (Belgenin son kısmı bulunmamaktadır.)

S.13 / H.19: Hüküm 22'nin devamı.

S.13 / H.20: İncecik kazası'na bağlı Nasr-ı Tefikiye karyesi sakinlerinden Aişe ve Rafiye isimli kadınlar yapmış oldukları şikayette, mutasarrıf oldukları çiftlik arazisine karye sakinlerinden bazı kişilerin hiçbir hakkı yok iken müdahale ettikleri ve baskıda bulunduklarını ifade etmiştir. Yapılan şikayet üzerine haksız olarak yapılan müdahalelerin önlenmesi ve çiftlik arazisinin bu kişiler tarafından işletilmesine devam edilmesi emredilmiştir.

S.14 / H.21: Sinop kazasına bağlı Talmucak karyesi sakinlerinden Ali isimli şahıs mutasarrıf olduğu arazilere, karye sakinlerinden Kadri ve Ak Mehmedoğlu Ali'nin iken müdahale ettikleri ve baskıda bulunduklarını ifade etmiştir. Yapılan şikayet üzerine var

olan bu baskılara son verdirilmesi ve arazinin Ali tarafından kullanılmasına devam edilmesi emredilmiştir.

S.14 / H.22: Sâdât-ı kirâmdan Seyyid Ali Bin Hasan, ölen akrabası Şah Mehmed'in Anduğu Kazasına bağlı Keşkil Karyesinde var olan mallarını vakfa dönüştürdüğü ve Niğde Kazasında bulunan Üzüm pazarındaki evinin gelirinin yarısını kendinden sonra gelen evlatlarına bıraktığını ifade etmiştir. Fakat Şah Mehmed'in halifesi olan Seyyid Mehmet Sadık, var olan hane gelirlerine el koymak istemesi üzerine yapılan şikayet üzerine vakıf kuralları ve şartları doğrultusunda evin yarı gelirlerinin evladının evladına kalması emredilmiştir. Belgenin son kısmı Hüküm 19 da yer almaktadır.

S.15 / H.23: (Belgenin üst tarafı bulunmamakta) Şeyh Ahmet isimli şahsın el koyduğu yerleri üç yıl boyunca ekip dikmediği nedeniyle bu arazilerin ellerinden alınıp ekilip dikilmesi emredilmiştir.

S.15 / H.24: Sivas Kasabası'na bağlı Urban Müslim mahallesinde Rüstem isimli şahıs mutasarrıf olduğu hamama haksız yere müdahale edildiği ve karışılması nedeniyle şikayette bulunmuştur. Yapılan şikayet üzerine bu tür müdahalelerin engellenmesi emredilmiştir.

S.16 / H.25: Selanik kazasından Katerina isimli zımmiye tüccar zevci Naimem Karile'nin iflas etmesi neticesinde borcuna kefil olmamasına rağmen alacaklıların anne ve babasına ait mülklerin satılıp borcun ödenmesini talep etmiştir. Yapılan şikayet üzerine Katerina'ya yapılan baskının önlenmesi ve mahkemede durumun ele alınması emredilmiştir.

S.16 / H.26: Yunus ve Osman isimli şahıslara Kütahya Sancağı Yenice nahiyesinde on iki bin sekiz yüz seksen iki akçe gelire sahip tımar arazilerine mutasarrıf olarak atanmıştır. Bölge sakinlerinden bazıları olumsuz davranışlarda bulunup tımar topraklarına müdahale etmeleri üzerine, bu müdahalelerin engellenmesi emredilmiştir. (Belgenin alt kısmı yok)

S.17 / H.27: (Belgenin üst kısmı yok) İçerdiği olay net olarak anlaşılamamıştır.

S.17 / H.28: Gürün Kasabasından Abdullah, Mustafa, Ebubekir Sıddık, Mehmet Şakir ve Vildan Tahir isimli şahısların yapmış olduğu şikayette Halil Beşe isimli şahsın kasabada bulunan iki bahçe ve bir dükkân satın aldığı ve öldüğünde evlatlarına miras bırakmak istediğinde kasaba sakinlerinden birkaç kişi bu malların vakıf malı olduğunu iddia ederek müdahale ettiğini bildirmiştir. Durumun mahkemede görüşülmesi ve müdahalelerin engellenmesi emredilmiştir.

S.18 / H.29: Kandamış karyesi yaylaklarına dışarıdan hayvanlarını getirip otlağından ve suyundan yararlandırılmalarına rağmen herhangi bir vergi vermemeleri nedeniyle yapılan şikayet üzerine bu kişilerden kanunen vermesi gereken vergilerin alınması emredilmiştir.

S.18 / H.30: İskilip kasabası sakinlerinden Hatice Hatun, kasaba sakinlerinden Hacı Saka isimli şahsa kendine ait bağı 1225 tarihinde resmi olarak satışını yapmış ve Hacı Saka'ya teslim etmiştir. (Belge yarım)

S.19 / H.31: Tırhala Sancağı'na bağlı Keserlü Kalesi dizdarı Seyyid Mehmet Said'in dizdarlığının iptal edilmesine rağmen kale gelirlerinden yıllık alacağını talep etmesi üzerine yapılan şikayet neticesinde kale gelirlerinin on iki aya taksim edilmesi ve görev yaptığı ayların ödemesinin kendisine yapılmasına emredilmiştir.

S.20 / H.32: (Belgenin ilk kısmı yok) Türkmanan Yeni il kazası sakinlerinden Karakaşoğlu Hasan ve Kamışlı Rışvan Beği hakkında yapılan şikayette bu şahısların başkalarına ait hayvanları zapt ettiği bildirilmiştir. Yapılan soruşturmada hayvanların kendi otlağına ve hayvanlarının arasına izinsiz girmesi ve otlakların kendilerine ait olduğu ifade edilmiştir. Verilen emirde kadimden beri otlakların kimler tarafından kullanılması gerektiğinin ve haksız olanların tespit edilmesi gerektiği emredilmiştir.

S.21 / H.33: (Belgenin üst kısmı bulunmamakta) Belgenin içeriği tespit edilememiştir.

S.21 / H.34: Yabanabad kazası Şeyhler karyesi sâkinlerinden Sarıdedeolu Şeyh Ahmet şikayetinde nesilden nesile kendisine gelen arazinin mutasarrıfı olmasına rağmen karye sakinlerinden Hasandedeolu, Paşaoğlu Ömer ve Şeyh Ali haksız yere araziye gasp ettiğini ifade etmiştir. Şikayet üzerine konunun mahkemede görülmesi ve arazinin alınıp yeniden kendisine verilmesi emredilmiştir.

S.22 / H.35: Argos kazası sakinlerinden bir grup yaptığı şikayette yerliden ,naib olmak yasak olmasına rağmen Müderrisoğlu Ali'nin yaşadığı bölgede naiblik yaptığı ve iki hasım arasındaki davada rüşvet aldığı ve taraf olduğuna dair şikayette bulunulmuştur. Şikayet üzerine halka yapılan haksızlığın engellenmesi ve naibliğinin iptal edilmesi emredilmiştir.

S.22 / H.36: İstanbul sakinlerinden Ekna Veled-i Bogos ve Ohannis Veled Bumeros isimli şahıslar Halep ve Şamlı tüccarlara olan borçlarını taksit ile ödeme talebinin kabul edilmesi yönünde yapılan başvuru neticesinde borcun taksitle ödenmesi emredilmiştir.

S.23 / H.37: Hafız Veliiyüddin Paşa Torul Kazası'nda mutasarrıf olduğu emlakını vakf eyleyip gelirini tamirata ve belirtilen şekilde harcanması kayıt altına alınmıştır. Vakıf idarecisi olan Mehmet Sâîzâde Mahmud'un yaptığı şikayette, vakıf idaresine dışarıdan

müdahale edildiği ve gelirine el konulmak istendiği bildirilmesi üzerine var olan müdahalelerin engellenmesi emr edilmiştir.

S.24 / H.38: Mehmed Veled Mehmed'e tahsis edilen zeamet içerisinde yer alan Göle nahiyesine tabi çiftliğe karye sakinlerinden Hasan isimli şahsın müdahalede bulunmasından dolayı yapılan şikayet üzerine müdahalenin önlenmesi emredilmiştir.

S.25 / H.39: (Sayfa 26 Hüküm 42'in devamı olmasından dolayı özet 42 hükümde verilmiştir.)

S.25 / H.40: Bor ma'-Kayı Kazası sakinlerinden es-Seyyid Mehmet Bin es-Seyyid Hasan mahkemeye başvurup kendisinde sadat-ı kiram hücceti olduğu ve bunun hukuken kabul edilip uygulamaya sokulmasını talep etmesi üzerine, kişinin merkeze gelmesi ve kanıtlarını sunması emredilmiştir.

S.26 / H.41: (Belgenin üst kısmı sayfa 27 hüküm 44'de yer almaktadır.) Gerede kazası'na bağlı Akçaşehir karyesi sakinlerinden Fatıma, kız kardeşi Aişe ile mutasarrıf oldukları tarlaları birlikte kullanırken Aişe'nin ölmesi üzerine, çocuğu olmaması nedeniyle, tarlalar karye sakinlerinden Abdurrahman, Hasan ve Hamzaoglu Hüseyin'e verilmiştir. Yapılan şikayet üzerine tarlaların kişilerden alınıp Fatma'ya verilmesi emredilmiştir.

S.26 / H.42: Darende kasabası sakinlerinden es-Seyyid Ahmed Bin Abdussamed kasabada bir bab menzili satın almak istediğinde ücretinde anlaşılmasına rağmen menzilin başkasına satılması üzerine yapılan şikayette bulunulması ile mahkemede olayın incelenmesi ve anlaşılan ücret üzerinden menzilin Seyyid Ahmed'e verilmesi emredilmiştir.

S.27 / H.43: (Belgenin üst kısmı bulunmamaktadır.) Es-Seyyid Mehmed isimli şahıs vakfın idaresinin babadan oğula sağlandığını bildirip Tekfur Dağı sakinlerinden çelevi isimli şahsın kendisi vakıf sahibinin evladı olmadığı halde vakfın idaresine el koymaya çalıştığını bildirmiş. Yapılan şikayet üzerine vakfın idaresinin yeniden Mehmed'e verilmesi emredilmiştir.

S.27 / H.44: Belge özeti sayfa 26 hüküm 41 de yer almaktadır.

S.28 / H.45: Biga Sancağı Lapseki nahiyesinden arazi sahibi Mehmed ve Süleyman'ın peş peşe ölmeleri ve oğullarının olmaması üzerine mevcut arazinin işlenmesi ve gelirinden vergi alınması amacıyla arazinin kızlarına tapusu ile verilmek istendiğinde kızlarının bunu kabul etmediği ve başkalarına verilmesine izin vermedikleri bildirilmiştir. (belgenin son kısmı bulunmamaktadır.)

S.29 / H.46: Serfiçe kazası sakinlerinden Mahmud yaşamış olduğu karyede mutasarrıf olduğu tarlaları işleyip vergilerini ödemesine rağmen karye sakinlerinden vekili tarafından araziye haksız yere zapt etmesi üzerine yapılan şikayet üzerine tarlaların kanun doğrultusunda eski sahibine verilmesi emr edilmiştir.

S.30 / H.47: Niğde sancağına bağlı Develü nahiyesine bağlı Vezirazam İbrahim Paşa'ya kayıtlı vakıf içerisinde yer alan değirmen ocağının yıkılıp harabe olmuştur. Mutasarrıf Serdaroğlu Molla Halil Değirmen Ocağı yerine yeni bir değirmen inşa etmek istemesi üzerine bölge halkı duruma karşı çıkmıştır. Bunu üzerine kanunlarda yer aldığı üzere yeni bir değirmenin yapılmasına emr edilmiştir.

S.31 / H.48: Tekfurdağı kazası sakinlerinden Abdulkadir, kaza sakinlerinden Lavzoğlu Ligoraki üzerinde 1220 senesinden beri üç yüz guruş alacağı olduğu ve defaatle talep ettiğinde vermeye kudreti olmasına rağmen vermediği belirtilmiştir. Durum mahkemede görüldüğünde paranın Ligoraki'den alınıp kendisine verilmesi emredilmiştir.

S.31 /H.49: Kütahya Sancağı Hacılar kazası .(Belge yarım.)

S.32 /H.50: Vize kazasına bağlı Münkelüb (?) karyesi topraklarında yer alan çiftliğin mutasarrıfı olan Seyyid Mehmed Said, çiftlik yakınında hayvanlarını otlatmaktadır. Karye ahalisinin bölgede eskiden hayvanlarını kendilerinin otlattığı ve bu hakkın kendilerine ait olduğunu söyleyip baskı yapmaları üzerine Seyyid Mehmed Said'in yapmış olduğu şikayet üzerine merada hayvanlarını otlatma hakkının olduğuna hükmedilmiştir.

4. 1013 NUMARALI ŞİKAYET DEFTERİ TRANSKRİPSİYONU

Sayfa:1/Hüküm:1

İstihdâm olunmak için iki yüz beş senesi evâ'il-i rebî'ül evvelinde Rumili Kâdî'askeri i'lâmıyla bâ-işâret-i şeyhü'l-islâm-i nizâmı hâvî Anadolu ve Rumilinin üçer kollarında vâk'î hükkâm vesâ'ir ve lazım gelenlere hitâben divân-ı hümâyûnum tarafından sadır olan evâmir-i 'aliyye mücebince 'amel ve hareket olunmak lazımeden iken İbrahim nâm kimesne Pirlepe mahkemesinde kitâbet eylemek üzere bir takrîb askeri rûznâmçesinden berât ahzıyla ahâl - î memlekete günâ günden zulm ve te'adîden hâlî olmadığı beyânıyla merkûmun ısdâr ittirdiği berâtın kaydı ref' ve terkînle ifâde hâlî müş'ir emr-i şerîfim ısdârı husûsunu Pirlepe ahâlîsi meclis şer'e varup niyâz ve istid'â itmiş oldukları senki Pirlepe nâ'ibî Yemenizâde Ebubekir Sıdkı zîde 'ilmuhusun bu def'a südde-i sa'âdetime vârid olan i'lâmında derç ve iş'âr olunmuş olmaktan nâşî vech-i meşrûh üzere askeriden verilen berât kaydı ref' ve terkîn olunmağla imhali müş'ir işbu emr-i şerîfim ısdâr olunmuşdur imdi senki nâ'ib mûmâ-ileyhsin ber-vech-i muharrer merkûmun ısdâr ittirdiği berât kaydı ref' ve terkîn olunmak için askeri ruznâmçesine 'ilmü haberi itâ olunduğu ma'lûmun oldukda kaydı müdekkikin berât-ı mezkûre mebnî mahkeme kitâbeti dâ'iyesiyle merkûm İbrahim'in vâk'î olan te'addîsinin men' ve def'îyle sekene-i memleket ve fukarâ-yı ra'ıyyetin her halde himâyet ve siyânetleri emrine ihtimâm ve dikkat eylemen bâbında

Sayfa:2/Hüküm:2

Havâle ile emr-i şerîfim i'tâsı iktizâ eylediği tahrîr olunmağla mahallinde şer' ve kânûn üzere görülmek bâbında (boşluk) vusûl 'amel dahi emlâk da'vâsında ol-vechle dahl olundukda mukaddemâ bir def'a şer'le görölüp fasl olunmayan ahvâllerleriyle arâzî husûsuna dahi tamam-ı mukayyed olup göresin sâlifü'z-zikr çiftlik arâzîsi mûmâ-ileyh tarafından zabt olunur iken zirâ'at olunmayup üç sene ale't-tevâlî bilâ ma'nî boz ve hâlî kalup kânûn üzere tapûya müstehak oldukda dahl iden mezkûrlar bozdan sâhib-i arzdan resm-i tapû ile almalarıyla müdahale iderler olmayup fi'l-vâk'î beher sene tarafından zabt ve zirâ'at ve 'öşr ve resmi edâ ve emlâk-ı mezkûra dahi tasarruf olunur iken ecânibden olan kesân hilâf-ı şer' ve kânûn fuzûlî müdahale eyledikleri vâk'î ise ol-bâbda muktezâ-yı şer'î kadîmle 'amel olunup dahl mademki emlâk-ı mezkûreye şer'en dahl icâb itmeyüp merkûmların hilâf-ı şer' ve kânûn zâhir olan müdâhaleleri men' ve

def' ve çiftlik-i merkûm emlâk ve arâzîsi yedinde olan hüccet-i şer'îyye ve sâhib-i arz temessükü mücebberince ber-karar-sâbık mûmâ-ileyhin tarafından tasarruf ve zabt ve zirâ'at ittirirdesin min-ba'd.

Sayfa:2/Hüküm:3

Pirlepe Kazâsı nâ'ibîne hüküm ki

Bilâd-ı islâmiyede vâk'î mahkeme başkatiplerinin berâtları bundan âkdem bâ-işâret-i şeyhülislâmi ve bâ-fermân-ı 'alî ref' ve terkîn olunarak fî-mâ-ba'd mahkemede cümlesinde berât ile başkâtib olmayup her ne zaman nasbı iktizâ ider ise erbâb-ı ma'ârifden diyânet ve istikâmeti zâhir olan kimesneler cümle ahâli ma'rifetiyle intihâb birle gerek şa'batın(?) ve gerek kismette ve gerek muhâsebede başkitâbet hizmetlerinde bâ-mürasele-i şer'îyye (çizik)

Sayfa:3/Hüküm:4

Ol-vechle dahl olundukda mukaddemâ bir def'a şer'le görölüp fasl olunmayan husûsların tamam-ı hak ve adl üzere mukayyed olup göresin inhâ olduğu üzere ise ol-bâbda muktezâ-yı şer'î kadîmle 'amel idüp dahi mademki değirman-ı mezkûrlara şer'en dahl olunmak icâb itmeye bi-vech-i vâk'a olan müdâhale ve ta'arruzların def' eylesesin min-ba'd şer'î şerîfe

Sayfa: 3/Hüküm: 5

Burunabad nâ'ibîne hüküm ki

Burunabad nâhiyesinde mütemekkin yahudi tâ'ifesi gelip bunlar kendü hâllerinde olup mugâyir-i emr rızâ ve menâfi'-i resme ri'ayet tavr ve hareketleri yoğiken nâhiye-i mezbûre zâbiti olan kimesne mücerred-i celb-i mâl kasdıyla siz ki insan kanıyla huzûrsuz zulm idip idip giriyorsunuz deyu bilâ müceb ve bî-gayr-ı hak akçe mutâlebesiyle tazyîk ve rencideden hâlî olmadıkların inhâ men' ve def'î bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â itmeleriyle divân-ı hümayûnumdan muktezâsı su'âl olundukda inhâ olduğu üzere mesfûr kendü hâllerinde olup mugâyir-i emr ve rızâ ve menâfi'-i resm-i ra'iyet bir güne vaz' ve hareketleri olmadığı muvâffık nefsu'l-emr olduğu halde ol-vechle vâk'î olan te'addî ve rencîdenin men' ve def' için emr-i şerîfim i'tâ-yı iktizâ eylediği tahrîr olunmağla mahallinde şer'le rû'yet olunmak bâbında (boşluk) vusûl 'amel ve dahi senki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin zaman-ı sa'ad akrân-ı şâhânemde re'ayâ

fukarâsına vesâ'ir bir ferde hilâf-ı şer'î şerîf zulm ve te'addî olduğuna kat'en rızâ-i hümayûnum olmamağla inhâ olduğu üzere mesfûrlar kendü hâllerinde olup menâfi' tavr ra'yyet bir güne hareketleri olmadığı vâk'î mutâbık olduğu sûrette zâbit-i merkûm tarafından ol-vechle akçe mutâlibesiyle vâk'î olan te'addî ve rencîdenin men' ve def'ine mübâderet eyleyüb mazmun-ı emr-i şerîfimle 'amel olasız

Sayfa: 3/Hüküm: 6

Üstte Şerh: *Emvâle bâ-hüccet şer'le ve arâzî sâhib-i arz temessükle*

Halil Paşazâde Mîr es-Seyyid Mehmet Reşid gelip mûmâ-ileyhin kazâ-i mezbûr toprağında vâk'î bâ-hüccet şer'î ve bâ-temessük sâhib-i arz mutasarrıf olduğu çiftliği emlâk tarafından tasarrufla ma'lûmü'l-hudûd ve arâzîsi beher sene tarafından zabt ve zirâ'at ve 'öşr ve resm-i sâhib arâzî edâ olunup aherden dahl olunmak icâb itmez iken ecânibden ba'zı kimesneler çiftlik mezbûre emlâk ve arâzîsine hilâf-ı şer' ve kânûn fuzûlî müdâhale ve ta'arruzdan hâlî olmadıkların bildirüb mahallinde şer' ve kânûn üzere görölüp ecânibden olan kimesnelerin hilâf-ı şer' ve kânûn vâk'î olan müdâhaleleri men' ve def' ve çiftlik ve kavm emlâk ve arâzîye yedinde olan hüccet-i şer'îyye ve sâhib-i arz temessükü mücebince tarafından tasarruf ve zabt ve zirâ'at ittirilmek bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â itmekten nâşî divân-ı hümayûnumdan muktezâsı su'âl olundukda bu makûle arâzî üç sene ale'l-mütevellî bilâ vâk'î yüz ve hâlî kalmayarak mutasarrıf tarafından beher sene zabt ve zirâ'at ve 'öşr ve resm sâhib arsa edâ olunur iken taraf aherden müdâhale olunması hilâf-ı kânûn olmağla bu surette inhâ olduğu üzere ise mahallinde şer'î ve kânûn

Sayfa: 4/Hüküm: 7

Kandiye nâ'ibîne hüküm ki

Kandiye mütemekkinlerinden Nikola nâm zımmi gelip bunun Kandiye'de vâk'î mutasarrıf olduğu mülk tarlasında aherin alakası olmayup dahl olunmak icâb itmez iken yine Kandiye mütemekkinlerinden karındaşı Mariya nâm nusraniye zıkr olunan tarlayı mahallinde hilâf-ı şer'î şerîf fuzûlî müdâhaleden hâlî olmadığı ve bu bâbda da'vâsına mutâbık fetvâ-yı şerîfe virildiğın bildirip mahallinde şer'le görölüp kız karındaşı mersûmenin hilâf-ı şer'î şerîf vâki' olan müdâhalesi men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â itmekten nâşî divân-ı hümayûnumdan muktezâsı su'âl olundukda inhâ olduğu üzere ise şer'le görölüp mademki arâzî mezkûreye şer'en dahil

olunmak icâb itmeye bî-vech-i vâki' olan müdâhalenin men' için mahallinde şer'e havâle ile emr-i şerîfim i'tâsı iktizâ eylediği tahrîr olunmağla mahallide şer'ile görülmek bâbında

Vusûl 'amel dahi tarla-yı mezkûre ol-vechle dahl olundukda mukaddemâ bir def'a şer'le görölüp fasl olunmak husûsuyla tamamen hak ve adl üzere mukayyet ve fetvâ-yı şerîfeye nazar idip göresin inhâ olduğu üzere ise ol-bâbda muktezâ-yı şer'î kadîm ve fetvâ-yı şerîfe mûcebince 'amel idip dahi mademki tarlayı mezkûreye şer'î dahil olunmak icâb itmeye kız karındaşı mersûmenin hilâf-ı şer'î şerîf ve mugâyir fetevâ-yı (çizgi) münîf vâk'a olan müdâhalesin men' ve def' eylesin mîn-ba'd şer'î şerîfim ve fetevâ-yı münîf ve emr-i 'alîşânıma muhâlif kimesneye iş ittirmeyüb

Sayfa: 4/Hüküm: 8

Ankara Sancağı mutasarrıfı vezîre (boşluk) ve Ankara Kazâsı nâ'ibine hüküm ki Mehmed Bey dimekle meşhûr kimesne gelip bunun Ankara Kazâsı muzâfâtından kasaba nâhiyesi toprağında vâk'î bâ-hüccet-i şer'îye mutasarrıf olduğu yedi bâb mülk değirmânında aherin 'alâkası olmayup dahl olunmak icâb itmez iken yine nâhiye-i mezbûre sâkinlerinden ecânib ve âshâb-ı ıgrâzdan ba'zı kimesneler zikr olunan değirmanda hilâf-ı şer'î şerîf fuzûlî müdâhale ve ta'arruzdan hâlî olmadıkların bildirip mahallinde şer'le görölüp merkûmların vâki' olan müdâhale ve ta'aruzları men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrını istid'â itmekten nâşi husûs-ı mezbûr hîn-i terâfu'da tezvîr idüğü inde's-şer'î tahkik eyledikde ücret mübâşiriye mazlûm olan müdde'î 'aleyhden taleb olunmayıp ber-mûceb fetvâ-yı şerîfe ve husumet-i kâzibe iden mütereddidden tahsîl olunmak üzere senki vezir müşârü'l-ileyhsin mahallinde şer'le görülmek bâbında (boşluk) vusul 'amel dahi sizki vezîr müşâr ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyhümâsız buna

Sayfa: 5/Hüküm: 9

Oğulları mekrûmândan gayrı kimesnesi kalmayup tasarrufunda olan yerleri kânûn üzere tapûya müstehak ve hak-ı tapû sağır merkûmların olmağla bu ol yerleri bî-'ırz müslümânların takrîr eyledikleri resm-i tapû ile sağır mezbûrlar için bi'l-vesâye sâhib-i arâzîden olmağa talib iken sâhib-i arsa olan kimesne vormeyüb ziyâde resm-i tapû ile ahire ferâğ iderim deyu ta'allül ve muhâlefet eylediği vâki' ise vech-i meşrûh üzere olan dedeleri yerleri bî-'ırz müslümanların takrîr eyledikleri resm-i tapû ile hükm idüb

sağîrân merkûman için bi'l-vesâye buna aliverilip tarafından zabt ve zirâ'at itdirdesin mîn-ba'd kânûn

Sayfa: 5-6/Hüküm: 10

İznik Nâ'ibîne hüküm ki

Erbâb-ı tımârdan Musa Veled Ömer nâm sipahi gelip Kocaili Sancağı'nda İznik Nâhiyesi'nde Domla? nâm karye ve gayrıdan üç bin akçe berât-ı 'âlîşânımla mutasarrıf olduğu timârı mülhakâtından İznik Nâhiyesi'ne tâbi' on nefer re'âyâ ile karye-i Kandamış ve hâsılı tahtında resm-i çift ve hinta ve şa'îr ve 'alef ve resm-i kışlakiye ve resm-i yaylak yekûn ma' gayra iki bin dokuz yüz akçe yazı ile defter mufâssalda muharrer kalemiyle tahrîr ve defter icmâlde yazı-yı mezkûresinden iki bin dörtyüz akçesi ifrâz ve ma' gayruha bir görölüp üç bin ikiyüz kırk akçe bir icmâl ve icmâl mezbûrun ikiyüz elli akçesi sipahi merkûmun bâkîsi müştereki kaydlarında idüğü defter-i hakanide mukayyed olmağla mârû'z-zikr karye-i merkûme toğrağında vâk'î kadîmisi kışlak yerlerine beher sene zamanında koyun vesâ'ir davarlarıyla varup kışlayup ve kadimi yaylak yerlerine kezâlik koyun vesâ'ir davarlarıyla çıkıp yaylayup otundan ve suyundan enfâ' edenlerin tahmillerine göre icâb iden yaylak ve kışlak resmleriyle karye-i merkûme toprağında vâk'î kadîmi otlak yerlerine beher sene zamanında hâricden koyunlarıyla gelip durup oturup otundan ve suyundan intifâ' idip 'öşr ve resm gibi nesne virmeyenlerin kânûn üzere icâb iden otlak resmleri müşterekiyle tarafından âhz ve kabz murad olundukda dahl olunmak icâb itmez iken davar lâ-mahâl hilâf-ı kânûn ta'allül ve muhâlefet üzere oldukların bildirip kânûn üzere 'amel olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â itmekten nâşî defterhane-i 'amiremde mahfûz ruznâmçe-i hümayûn defter icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mestûr ve mukayyed bulunmağın divân-ı hümayûnumdan kânûn su'âl olundukda (**Sayfa 6**) men' ve def' için tenbîhi hâvî emr-i şerîfim i'tâsı muvâfık kânûn idüğü tahrîr olduğuna binâ'en iltizâmât hakkında cârî olan nizâma nazaran husûs-ı mezbûr Anadolu valisi düstûr (boşluk) iclâlehunun kapu kethüdası olan (boşluk) havâle oldukda timâr mezbûr müşârû'l-ileyhin hissesinde olan iltizâmât defterinde mukayyed olmadığı i'lâm itmekle kânûn üzere 'amel olunmak bâbında (boşluk) vusûl 'amel dahil husûs göresiz inhâ olduğuna üzere ise mezbûrlara muhkem tenbîh ve te'kid ile senki fî-mâ-ba'd kendü halinde olup timâr-ı mezbûr karyeleri re'âyâsını tahrîk ve ihtilâl ile üzerlerine idâme lazım gelen â'sâr vesâ'ir hukûk ve rüsûmların kânûn üzere ve defter

mûcebince 'ahz ve kabzına fuzûlî ve bilâ sened mûmâna'ad itmeyeler ve ittirmeyip men' ve def'i ile sinn min-ba'd kânûna

Sayfa: 6/Hüküm: 11

Yalakabad Kazâsı nâ'ibîne hüküm ki

Nazife nâm hatun gelip bunun bâ-hüccet-i şer'îyye vasiyeleri olduğu es-Seyyid Abdulkadir ve es-Seyyit Mehmed Said nâm sagîrlerin büyük babaları Seyyid Mehmed nâm kimesne işbu sene-i mübârekede fevt oldukda oğlu ve kızı ve baba bir öz karındaşı vesâ'ir âshâb-ı tapûdan dede mahrûmî ta'bîr olunur oğlunun oğulları sagîr merkûmândan gayrı kimesnesi kalmayup kazâ-i mezbûr toprağında vâk'î tasarrufunda olan ma'lûmatü'l-hudûd yedi kıt'a tarlaları kânûn üzere tapûya müstehak ve hak tapû sagîr merkûmların olmağla bu dahi ol yerleri bî-'ırz müslümanların takrîr eyledikleri resm tapû ile bî'l-vesâye sagîr mezbûrlar için almağa talibe iken sahîb arsa olan kimesne virmeyip ziyade resm tapû ile aharan veririm deyu taallül ve muhalefet bilâ gadr da'vâsında olduğun bildirip kânûn üzere 'amel olup dedeleri müteveffâyı mekrûmun yerleri bî-'ırz müslümanların takrîr eyledikleri resm-i tapû ile sagîr mezbûrlar için bî'l-vesâye kendüye alıverilüp tarafından zabt ve zirâ'at ittirilmemek bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â itmekten nâşî bu makûle oğlu ve kızı ve baba bir öz karındaşı vesâ'ir ashab tapûdan oğlunun oğlundan mukaddem tapûya salahiyeti olmayan müteveffânın tasarrufunda olan yerleri bî-'ırz müslümanların takrîr eyledikleri resm-i tapû ile oğlunun oğluna verilmek kânûn olmağla kânûn üzere 'amel olunmak bâbında (boşluk) vusul-u 'amel dahi husûs göresin arâzî tasarruf idenlerden sagîrân merkûmânın büyük babaları merkûm fevt oldukda oğlu ve kızı ve baba bir öz karındaşı vesâ'ir ashâb tapûdan oğlunun.

Sayfa: 7/Hüküm: 12

Arabgir Kazâsı nâ'ibîne hüküm ki

Süleyman nâm kimesne gelip Arabgir Kazâsına tabi Akbeylide nâm karye toprağında (çizgi) arâzî tasarruf idenlerden bunun baba bir öz karındaşı ikiyüz yirmi yedi senesinde Bekir nâm kimesne fevt oldukda oğlu ve kızı kalmayub tasarrufunda olan ma'lûmu'l-hudûd tarlaları kânûn üzere tapûya müstehak ve hak-ı tapû bunun olduğuna binâ'en bu ol yerleri bî-garaz müslümanların takrîr eyledikleri resm-i tapû ile sâhib-i arzdan almak murad eyledikde âherden dahil olunmak icâb olunmayup ve bu makûle arâzî-yi

mîriyede emmi ve emmizâdeye hak-ı tapû yokken müteveffâ-yı merkûmun emmisi oğulları ma'lûmü'l- esami kimesneler zıkr olunan tarlalara tapû ile bize intikâl ider hilâf-ı kânûn fuzûlî müdâhale ve sâhib-i arza resm-i tapû ile almasına muhâlefet birle gadr-ı küllî irâdesinde oldukların bildirip mahallinde şer'le görölüp kânûn üzere 'amel olunup vech-i meşrûh üzere olan baba bir öz karındaşı yerleri bî-garaz müslümanların takrîr eyledikleri resm-i tapû ile kendüye aliverilip zabt ve zirâ'at ittirilmek bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â itmekten nâşî Dîvân-ı Hümâyûnumda kânûn su'âl olundukda bu makûle oğlu ve kızı kalmayan müteveffanın yerleri bî-garez müslümanların takrîr eyledikleri resm-i tapû ile baba bir öz karındaşına verilmek kânûn idüğü tahrîr olunmağla kânûn üzere 'amel olunmak bâbında (boşluk) vusûl 'amel dahi husûs-ı mezbûre tamam mukayyed olup göresin arâzî tasarruf idenlerden bunun baba bir öz karındaşı merkûm Bekir fevt oldukda oğlu ve kızı kalmayup tasarrufunda olan tarlaları kânûn üzere tapûya müstehak ve hak-ı tapû bunun olduğuna binâ'en ol yerler bî-garaz müslümanların takrîr eyledikleri resm-i tapû ile teklîf olundukda almakdan abâd-ı imtinâ' itmekle müteveffâ-yı merkûmun 'amel oğulları merkûmun ol yerleri resm-i tapû ile sâhib arzdan almalarıyla müdâhale iderler olmayub fi'l-vâk'i bî-garaz müslümanların takrîr eyledikleri resm-i tapû ile sâhib arzdan (çizgi) almak murad eyledikde merkûmdan zıkr olunan yerler tapû ile bize intikâl ider deyü hilâf-ı kânûn müdâhil ve sâhib arzdan resm-i tapû ile almasına muhâlefet birle gadr-ı dâ'îyesinde oldukları beyânıyla vâk'i ise bu makûle emmi ve emmizâdeye hak-ı tapû olmağla vech-i meşrûh üzere olan baba bir öz karındaşı yerlerin bî-garez müslümanların takrîr eyledikleri resm-i tapû ile sâhib arzdan hükm idüb bunun aliverip zabt ve zirâ'at itdirdesin min-ba'd

Sayfa: 8/Hüküm: 13

Ayıntab Kazâsı nâ'ibîne hüküm ki

Ayıntab Kazâsı sâkinlerinden Tiryakioğlu Mehmed dimekle 'arîf kimesne gelip bu Ayıntab Kazâsına tâbî' Camanz? nâm karye toprağında vâk'i tapûlu ve temessüklü mutasarrıf olduğu tahminen dört kile tohum asiyâb ile ma'lûmü'l-hudûd tarlalarını beher sene zabt ve zirâ'at ve 'öşr ve resm-i sâhib arâzî edâ idüb aherden dahl olunmak icâb itmez iken ecâ nibden kazâ-i mezbûr sâkinlerinden Bazoğlu Hamdi dimekle ma'rûf kimesne ol tarlalara hilâf-ı kânûn fuzûlî müdâhaleden hâlî olmadığın ve bu bâbda da'vâsına muvâfık cânib şeyhü'l-islâmdan fetevâ-yı şerîfe verildiğin bildirip kânûn

üzere 'amel olunub mezbûrun hilâf-ı kânûn vâk'î olan müdâhalesi men' ve def' ve ol yerler yedinde olan sâhib-i arz temessükü mücebince bir karar sâbık kendüye zabt ve zirâ'at ittirilmek bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â itmekten nâşî divân-ı hümayûnum muktezâsı olundukta bu makule arâzi üç sene ale't-tevâlî bilâ vaki' yüz ve halî kalmayarak mutasarrıfı tarafından beher sene zabt ve zirâ'at ve öşr ve resm-i sâhib-i arza edâ olunur iken cânib-i aherden müdâhale olunması hilâf-ı kânûn olmağla bu surette inhâ olunduğu üzere ise kânûn üzere emr-i şerîfim i'tâsı iktizâ eylediği tahrîr olunmağla kânûn üzere 'amel olunmak bâbında (boşluk) vusûl 'amel dahi husûs-ı mezbûre takdîm-i nâm idip göresin bu ol yerleri zabt ider iken zirâ'at itmeyüb üç ale't-tevâlî bilâ vâk'î yüz ve hâlî koyub kânûn üzere müstehak-ı tapû oldukda dahl iden yüzden sâhib-i arzdan resm-i tapû ile almağla müdâhale ider olmayup fi'l-vâk'î beher sene zabt ve zirâ'at ve 'öşr ve resmî sâhib-i arza edâ ider iken mezbûr hilâf-ı kânûn fuzûlî müdâhale eylediği vâk'î ise men' ve def' ve ol yerler yedinde olan sâhib-i arz temessükü mücebince bir karar sâbık buna zabt ve zirâ'at itdirdesin min-ba'd kânûna

Sayfa: 9-10/Hüküm:14

Gerede Kazâsı nâ'ibîne hüküm ki

Şerife Nazile nâm hatun gelip kazâ-i mezbûre tâbî' Ustaköyü karyesi toprağında arâzî tasarruf idenlerden bunun oğlu Hüseyin nâm kimesne fevt oldukda oğlu ve kızı ve baba bir öz karındaşı vesâ'ir âshâb-ı tapûdan validesi mezbûreden mukaddem kimesnesi kalmayup tasarrufunda olan ma'lûmu'l-hudûd tarlaları kânûn üzere tapûya müstehak ve hak tapû bunun olduğuna binâ'en bu dahi marû'z-zikr yerleri bî-garaz müslümanların takdîr eyledikleri resm-i tapû ile sâhib-i arzdan almağa tâlib iken sâhib-i arz olan kimesne resm-i tapû ile virmekte muhalefet ve gadr da'îyesinde olduğun bildirip kânûn üzere 'amel olunup vech-i meşrûh üzere olan oğlu yerleri bî-garaz müslümanların takrîr eyledikleri resm-i tapû ile sâhib-i arzdan kendüye alıverilüb tarafından zabt ve zirâ'at ittirilmemek bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â itmekten nâşî divân-ı hümayûnumdan kânûn su'âl olundukda bu makûle oğlu ve kızı ve baba bir öz karındaşı vesâ'ir âshâb-ı tapûdan validesinden mukaddem kimesnesi kalmayan müteveffanın yerleri bî-garaz müslümanların takrîr eyledikleri resm-i tapû ile validesine verilmek kânûn idüğü tahrîr olunmağla kânûn üzere 'amel olunmak bâbında (boşluk) vusûl 'amel dahi husus-ı mezbûre takayyüd tamam idip göresin arâzî tasarruf idenlerden bunun oğlu merkûm fevt oldukda oğlu ve kızı ve baba bir öz karındaşı vesâ'ir âshâb-ı tapûdan

validesi merkûmeden mukaddem kimesnesi kalmayup karye-i merkûme toprağında tasarrufunda olan yerleri kânûn üzere tapûya müstehak ve hak-ı tapû bunun olup bî-garaz müslümanların takrir eyledikleri resm-i tapû ile teklîf olundukda almakdan abâd-ı imtinâ' itmekle sâhib-i arsa ahire verirüm deyü müdahâle ider olmayup fi'l-vâk'î olmağa talibe iken sâhib-i ârz olan kimesne resm-i tapû ile virmekte muhâlefet eylediği vâk'î ise oğlu merkûm fevt olalı on sene geçmiş vekîl ise vech-i meşrûh üzere olan oğlu yerlerin bî-garaz müslümanların takrîr eyledikleri resm-i tapû ile sâhib-i arzdan hükm idüb buna alıvirüb tarafından zabt ve zirâ'at ittiresin min-ba'd kânûn ve emr-i hümâyûnuma muhâlif kimesneye iş ittirmeyüb husûs-ı mezbûr için bir dahî emrim ve arzımla eylesin (Sayfa: 10) muktezayı şer'î kadîmle 'amel idüb dahi mademki bunlar bey' mezbûr takrîr ve gabn-i fâhiş ile olduğunu vech-i meşrûh üzere isbâta kadir olalar reddetmiş ile emlâk-ı mezkûreyi hükm idüb bunlara alıvirüb icrâ-yı şer'î ve ihkâk-ı hak eylesin min-ba'd

Sayfa: 10/Hüküm: 15

Lefke Kazâsı nâ'ibîne hüküm ki

Yorgi nâm zımmî südde-i sa'âdetime gelip Lefke Kazâsında vâk'î Borgoz nâm kimsenin bundan âkdem nukûd-ı mevkûfe mütevellisi olan yine kazâ-i mezbûr mütemekkinlerden Acı Yorgi nâm zımminin hayatını zahir oldukda ikiyüz yirmi sekiz senesinde mesfûr mütevellilikden 'azl birle yediyle bu ma'rifet-i şer'le mütevellî nasb olunduğuna binaen şimdi bu mesfûrun marifet şer'le hesabını rû'yet zimmetinde zuhur iden nukud-ı mevkûfeyi ahz ve sadakat ve istikamet üzere hıfz itmek murad eyledikde mesfûr rû'yet-i muhasebeden imtinâ ve gadr sevdasında olduğun bildirip marifet-i şer'î mütevellî sâbık mesfûrun muhasebesi rû'yet zimmetimize zuhur iden nukud mevkufe her ne ise biltevliye kendüye alıverilip sadakat ve istikamet üzere hıfz ittirmek bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â itmekten nâşî divân-ı hümâyûnumdan muktezası su'âl olundukda mütevellî mesfûrun mahallinde marifet şer'ile hesabı rüiyet ve zimmetinde ber nehc-i şer'î sabit ve mütehakkık olan nukud mevkufe marifet şer'ile tahsil ve mütevellî ve vakfa alıverilmek için mahallinde şere havale ile emr-i şerîfim i'tâsını mukteza eylediği tahrîr olunmağla mahallinde şer'ile görülmek bâbında (boşluk) vusûl 'amel dahi ihzâr hassı kılınub mukaddemâ bir def'a şer'le görülmeyüb ve görölüp şüpheli olan mevâdı ibtidâ mübâşirinde müfredât defterleri mücebince yerlü yerinde tamam hak ve 'adl üzere mukayyed olup göresin inhâ (boşluk) 'amel olup dahi ber-

vech-i muharrer ba'de'l-muhâsebe mütevellî-i sâbık mesfûrun zimmetinde ber-nehc-i şer'î sabit ve mütehakkık olan nûkûd-ı mevkûfe her ne ise hükm idüb bi'l-mütevellîye buna alıverilip sadâkat ve istikâmet üzere hıfz ittiresin min-ba'd

Sayfa: 11/Hüküm: 16

Urla Kazâsı nâ'ibîne hüküm ki

Hasan nâm kimesne gelip bunun Urla Kazâsına tâbî' Gölcek nâm karye toprağında vâk'î bâ-hüccet-i şer'îyye mutasarrıf olduğu bir bâb mülk değirmanına kadîmü'l-eyyâmdan berü ceryân iden mahsûs ve müstakil suyunda aharan 'alâkası yoğiken Muğla sâkinlerinden Süleyman nâm kimesne ol suyu mecrâ-yı kadîminden ihrâç ve kendüsünün yine ve ihdâs eylediği değirmanına icrâ birle bunun değirmanın ta'tiline bâ'is ve bârî olduğun bildirüb şer'le görülüp ol su kadîmisi üzere değirmanına icrâ ittirilmemek bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â itmekten nâşî mahallinde şer'le görülmek bâbında vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel dahi mukaddemâ bir def'a şer'le görülüp fasl olunmak husûslarıyla tamam-ı hak ve 'adl üzere mukayyed olup göresin menâzi'-i fihâ olan su merkûm Süleyma'nın mahsûs ve müstakil-i kadîmi suyu olmayup fi'l-vâk'î inhâ olduğu üzere kadîmü'l-eyyâmdan berü bunun değirmânına ceryân iden mahsûs ve müstakil suyu iken merkûm ol suyu mecrâ-yı kadîminden ihrâç ve müceddeden binâ eylediği değirmanına icrâ birle bunun değirmanının ibtâline bâ'is olduğu vâk'î ise ol-bâbda muktezâ-yı şer'î kadîmle 'amel idüb dahi ba'de's-sübût ol su kadîmden ne mahalden ve ne vecihle ceryân idegelmiş ise yine ol-mahalden ol-vechle kadîmisi üzere icrâ ittirüb min-ba'd

Sayfa: 11/Hüküm: 17

Bucak Kazâsı nâ'ibîne hüküm ki

Abdulaziz ve Mehmet nâm kimesneler gelip bunlar kazâ-i mezbûre tâbî' Boğacık (?) Karyesi toprağında vâk'î ber-vech-i iştirâk mutasarrıf oldukları çiftlikleri emlâkını ikiyüz yirmi sekiz senesinde yine karye-i mezbûr sâkinlerinden Aîşe nâm hatun bin gurûşa bey' ve teslim idüb lakin bey' mezbûrede takrîr ve gabn-ı fahiş vâk'î olmağla meblağ-ı mezbûreye edâ birle emlâk mezkûreyi taleb eyledikde virme-yüb gadr-ı küllî eylediğin ve bu bâbda da'vâlarına muvâfık cânib-i Şeyhü'l-İslâmdan fetvâ-yı şerîfe verildiğin bildirip şer'le görülüp ber-mûceb-i fetvâ-yı şerîfe icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â itmeleriyle mahallinde şer'le görülmek

bâbında (boşluk) vusûl 'amel dahi ihzâr hassı kılup mukaddemâ bir def'a şer'le görülüp fasl olunmak husûsların tamamı hak ve 'adl üzere mukayyed olub göresin inhâ olunduğu üzere ise ol-bâbda

Sayfa: 12/Hüküm: 18

Hayrabolu Kazâsı nâ'ibine hüküm ki

Dergâh-ı mu'allâm kapûcubaşlarından halâ humbaracıbaşı olan Ahmet dâme mecdehunun südde-i sa'âdetime takdîm eylediği 'arzuhalinde mûmâ-ileyhin Hayrabolu Kazâsına tâbî' Yörecik nâm karye toprağında vâk'î mutasarrıf olduğu çiftliği hayvanatına mahsûs ve müstakîl kadîmi mer'a yerlerinde aherin 'alâkası olmayup çiftlik-i mezkûre mutasarrıf olanların hayvanatı kadîmden ra'y olunup otundan ve suyundan intifâ' ide gelür iken bu esnâda kazâ-i mezbûre tâbî' Arıca (?) Karyesi ahâlisi zuhûr birle ol mer'a yerleriçün bizim karyemiz hayvanatına mahsûsdur deyü kadîm-i mugâyir fuzûlî müdâhale ve ta'arruzdan hâlî olmadıkların bildirip kânûn üzere 'amel olunup karye-i mezbûr ahâlisinin hilâf-ı kânûn ve kadîmi mugâyir ol-vecihle zahir olan müdâhaleleri men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â itmekten nâşî divân-ı hümayûnumdan kânûn su'âl olundukda münaza'un-f'ih olan mer'a dahil iden karye ahâlisinin kadîmden koyun vesâ'ir davarları ra'y olunup otundan ve suyundan intifâ' ide geldikleri mahsûs ve müstakîl kadîmi mer'aları olmağla iderler olmayup fi'l-vâk'î mûmâ-ileyhin mutasarrıf olduğu çiftliği hayvanatına mahsûs ve müstakîl kadîm-i mer'a yerlerinden olup ol çiftliğe mutasarrıf olanların hayvanları kadîmden ol mer'a yerlerinde ra'y olunup otundan ve suyundan intifâ' ide gelmişler iken karye-i merkûme ahâlisi ol mer'a yerleriçün bizim karyelerimiz hayvanatına mahsûsdur deyü kadîm-i mugâyir fuzûlî müdâhale eyledikleri vâk'î ise men' ve def' için emr-i şerîfim i'tâsı kânûn idüğü tahrîr olmağla kânûn üzere 'amel olunmak bâbında

Vusûl oldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel dahi husûs-ı mezbûre takrir-i tâm idüb göresin münaza'un-f'ih olan mer'a dahil iden mârû'z-zikr Arıca Karyesi ahâlisinin kadîmden koyun vesâ'ir davarları ra'y olunup otundan ve suyundan intifâ' ide geldikleri mahsûs ve müstakîl mer'aları olmağla müdâhale iderler olmayup fi'l-vâk'î mûmâ-ileyhin mutasarrıf olduğu çiftliği hayvanatına mahsûs ve müstakîl kadîm mer'a yerlerinden olmayup ol çiftliğe mutasarrıf olanların hayvanları kadîmden ol mer'a yerlerinde ra'y olunup otundan ve suyundan intifâ' ide gelirler iken karye merkûme

ahâlisi ol mer'a yerleri için bizim karyemiz hayvanına mahsûsdur deyü kadîm-i mugâyir fuzûlî müdâhale eyledikleri vâk'î ise men' ve def' birle ol mer'a yerlerinde kadîmisi üzere mûmâ-ileyhin çiftliği hayvanatını ra'y ittirdesin min-ba'd ve ol emr-i hümayûnuma (Belgenin son kısmı yok)

Sayfa: 13/Hüküm: 19

Ale'l-mütevelli birle vakf ittikte hasıl olan icâresini mu'allim hane-i mezbûrun halîfesine şart ve ta'yîn itmekle müdâhale ider olmayup fi'l-vâk'î nısf icâresini mu'allim hane-i mezkûrun halîfesine nısfını dahi evlad-ı evladına şart ve ta'yîn eylediği ma'mûl bahâsında mukayyed (çizik) ve bu vâkf-ı merkûmun evlad-ı evladından olup menâzil-i (çizgi) merkûme icâresinin nısfını âhz ve kabz murad eyledikte merkûm cümlesini ben âhz iderim deyü hilâf-ı şart vakf ve vakfiye-i ma'mûl bahâ fuzûlî müdâhale eylediği vâk'î ise ol-bâbda muktezâ-yı şer'-i kadîm ve vakfiye-i ma'mûl bahâ mücebince 'amel idüb dahi ba'de's-sübût şart-ı vakf her nice ise öylece 'amel ve hareket eyleyüb mezbûrun hilâf-ı şart-ı vakf vâki' olan müdâhalesi men' ve def' eylesin min-ba'd

Sayfa: 13/Hüküm: 20

İnecik Kazâsı nâ'ibîne hüküm ki

Aişe ve Rafiye nâm hatunlar gelip kazâ-i mezbûre tâbi' Nasr-ı Tefikiye (?) Karyesi toprağında vâk'î bâ-hüccet-i şer'îyye ve sâhib-i arz temessüküyle mutasarrıf oldukları ma'lûmu'l-hudûd çiftlik emlak taraflarından ve arâzisine Hacı beher sene taraflarından zabt ve zirâ'at ve 'öşr ve resm sâhib-i arza edâ olunup aherden dahil olunmak icâb itmez iken ecânibden ma'lûmu'l-ism kimesneler emlak ve arâzî merkûmeye hilâf-ı şer'î şerîf ve kânûn fuzûlî müdâhale ve ta'arruzdan hâlî olmadıkların bildirüb mahallinde şer' ve kânûn üzere görülüp ecânibden olan merkûmların hilâf-ı şer' ve kânûn vâk'î olan müdâhaleleri men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â itmeleriyle divân-ı hümayûnumdan kânûn su'âl olundukda bu makûle üç sene ale't-tevâlî bilâ vâk'î yüz ve halî kalmayarak mutasarrıfları taraflarından beher sene zabt ve zirâ'at ve 'öşr ve resm sâhib-i arza edâ oluna gelen çiftlik arâzisine cânib-i aherden müdâhale olunmak hilâf-ı kânûn olmağla inhâ olunduğu üzere çiftlik-i mezkûr emlak ve arâzisine cânib aherden bî-vech-i vâk'î olan müdâhalenin men' ve def' için mahallinde şer' ve kânûna havâle ile emr-i şerîf i'tâsı muvâfık kânûn idüğü tahrîr olmağla kânûn üzere 'amel olunmak bâbında vusûl 'amel dahi emlak da'vâsında mukaddemâ bir defa' şer'le

görölüp fasl olmayan ahvâllerile arâzî husûsuna dahi tamamı hak ve 'adl üzere mukayyed olub göresin mezbûrânın tasarruflarında olan sâlifü'z-zikr çiftlik arâzîsi taraflarından zabt olunur iken zirâ'at olunmayup üç sene ale't-tevâlî bilâ mâni' yüz ve hâlî kalup kânûn üzere tapûya müstehak oldukda dahil iden kimesnelerden sâhib-i arzdan resm-i tapû ile almalarıyla müdâhale iderler olmayup fi'l-vâk'i beher sene taraflarından zabt ve zirâ'at ve öşr ve resm sâhib-i arza edâ ve emlâk-ı merkûme dahi tasarruf olunur iken merkûmlar marû'z-zikr çiftlik âhz emlâk ve arâzîsine hilâf-ı şer' ve kânûn fuzûlî müdâhale eyledikleri vâk'i ise men' ve def' birle ol emlâk ve arâzî yedlerinde olan hüccet ve sâhib arz temessükü müceblerince ber- vech-i iştirâk bunlara tasarruf zabt ve zirâ'at itdirdesin min-ba'd

Sayfa: 14/Hüküm: 21

Sinop Kazâsı nâ'ibîne hüküm ki

Arâzî tasarruf idenlerden Ali nâm kimesne gelip bunun Sinop Kazâsına tabi Talmucak (?) Karyesi toprağında vâk'i tapûlu ve temessûkle mutasarrıf olup beher sene zabt ve zirâ'at ve 'öşr ve resmin sâhib-i arza edâ idegeldiği ma'lûmü'l-hudûd tarlalarına aherden dahl olunmak icâb itmez iken yine karye-i mezbûre sâkinlerinden Kadri ve Ak Mehmedoğlu Ali demekle meşhûr kimesneler birbirleriyle yekdil olarak ol yerlere hilâf-ı kânûn fuzûlî müdâhale ve ta'arruzdan hâlî olmadıkların bildirüb kânûn üzere 'amel olunup mezbûrların hilâf-ı kânûn vâk'i olan müdâhaleleri men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â itmekten nâşî divân-ı hümayûnumdan kânûn su'âl olundukda bu makûle arâzî üç sene ale't-tevâlî bilâ mâni' yüz ve hâlî kalmayarak mutasarrıfı tarafından beher sene zabt ve zirâ'at ve 'öşr ve resm sâhib arza edâ oluna gelur iken sâhib aherden müdâhale olunmak hilâf-ı kânûn idüğü tahrîr olunmağla kânûn üzere 'amel olunmak bâbında vusûl 'amel dahi husus-ı mezbûre tekayyüd-i tâm idip göresin bu ol yerleri zabt ider iken zirâ'at itmeyüb üç sene ale't -tevâlî bi'l-vâk'i yüz ve hâlî kalmayup kânûn üzere müstehak tapû oldukda mezbûrlar yüzden sâhib-i arzdan resm-i tapû ile almalarıyla müdâhale iderler olmayup fi'l-vâk'i beher sene zabt ve zirâ'at ve 'öşr ve resm-i sâhib-i arza edâ ider iken merkûmdan hilâf-ı kânûn fuzûlî müdâhale eyledikleri vâk'i ise men' ve def' eyleyesin min-ba'd

Sayfa: 14/Hüküm: 22

Anduğu Kazâsı nâ'ibîne hüküm ki

Sâdât-ı kirâmdan Seyyit Ali Bin Hasan zîde şerefe gelip bunun cediti müteveffâ Şah Mehmet demekle meşhûr kimesne hâl-i hayâtında ve kemâl-i 'akl ve sıhhatında kazâ-i mezbûre tâbi' Keşgil (?) nâm karyede vâk'î mülkiyet üzere mutasarrıf olduğu ma'lûmü'l- 'adet menzillerini tescil-i şer'î ve teslîm-i ale'l-mütevellî bilâ vakf ittikle hasıl olan icârelerinin nısfını Niğde Kazâsında üzüm pazarında binâ eylediği ma'lûm hânesinin halîfesine ve nısfını dahi evlâdü'l- evlâdına şart ve ta'yîn eylediği vakfiye ma'mûl bahasında mukayyed ve bu vakf-ı mezbûrun evlâdü'l-evlâdından olup bermûceb-i şart vakf-ı menâzil (çizgi) merkûmenin hasıl olan câresinin nısfını ahz ve kabz murâd eyledikde dahil olunmak icâb itmez iken ma'lûm hâne mezbûrun halîfesi olan Seyyit Mehmet Sadık nâm kimesne zuhûr birle icâre-i merkûmenin cümlesini ben ahz iderim deyü hilâf-ı şart-ı vakf ve mugâyir-i vakfiye-i ma'mûl baha fuzûlî müdâhaleden hâlî olmadığın bildirip mezbûrun hilâf-ı şart-ı vakf ve vakfiye ma'mûl baha ol-vecihle vâk'î olan müdâhalesi men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â itmekten nâşî mahallinde şer'ile görülmek bâbında

Vusûl (boşluk) 'amel dahil ol-vechle dahil oldukda mukaddemâ bir def'a şer'le görülüp fasl olunmayan husûsların tamam-ı hak ve 'adl üzere tekayyüd ve vakfiye-i ma'mûl bahaya nazar idip göresin bunun cediti mezbûr hâl-i hayâtında zikr olunan menzilleri tescil şer'î ve teslîm

Sayfa: 15/Hüküm: 23

Vusul-ı 'amel dahi sizki vezîr müşâr ve nâ'ib mûmâ-ileyhümâsız ma'rifetiniz ile emvâl da'vâsında ihzâr-ı hassı kalub mukaddemâ bir def'a şer'le görülüp fasl olunmayan ahvâllerile arâzî husûsuna tamam-ı hak ve 'adl üzere mukayyed olup göresiz merkûm Şeyh Ahmet ol yerleri zabt ider iken zirâ'at itmeyip üç sene ale'l-mütevellî bilâ vâk'î yüz ve hâlî koyub kânûn üzere müstehak tapû oldukda zabt iden merkûmlar yüzden sâhib arâzîden resm-i tapû ile almalarıyla zabt ider olmayup fi'l-vâk'î ol yerleri beher sene zabt ve zirâ'at ve 'öşürden resimini sâhib-i arza edâ ve ol emlâkı tasarruf ider iken merkûmlar hilâf-ı şer' ve kânûn fuzûlî zabt eyledikleri emlâk-i mezkûreyi ba'de'l-sübût ve arâzîsi dahi hükm idüb buna aliverip tasarruf ve zabt ve zirâ'at ittiresin min-ba'd

Sayfa: 15/Hüküm: 24

Sivas nâ'ibine hüküm ki

Dergâh-ı mu'allâm kapûcûbaşlarından iftihâr Rüstem dâme mecdehunun südde-i sa'âdetime takdîm eylediği 'arzuhalinde hâlâ Erzurum vâlisi düstûr vezîrim Mehmed Celaledin Paşa iclâlehu Sivas Kasabası mahallâtından Urban müslim mahallesinde vâk'î bâ-hüccet-i şer'îye mülkiyet üzere mutasarrıf olduğu cena' hamam demekle ma'rûf bir bâb hamam hazînedârlık hizmetinde olan kapûcûbaşı mûmâ-ileyh bâ-hüccet-i şer'îyye hibe ve teslim ve mûmâ-ileyh dahi teslîm ve kabul idüb yedîne verilen hüccet-i şer'îyye mücebince tasarruf itmek murad eyledikde aherden dahil olunmak icâb itmez iken ecânibden ba'zı kimesneler bî-vech ve mugâyir-i hüccet-i şer'îyye fuzûlî müdâhale ve ta'arruzdan hâlî olmadıkların inhâ ve şer'le görölüp ecânibden olan merkûmların bî-vech ve mugâyir-i hüccet-i şer'îyye vâk'î olan müdâhale ve ta'arruzları men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â itmekten nâşî mahallinde şer'le görölmeğe fermânım olmağın imdi senki nâ'ib mûmâ-ileyhümasın husûs-ı mezbûr inhâ olduğu üzere ise şer'le ru'yet birle mademki hamam-ı mezkûre şer'en dahil olunmak icâb itmeye ecânibden olan kimesnelerin bî-vech ve mugâyir hüccet-i şer'îye vâk'î olan müdâhale ve ta'arruzların men' ve def'e mübâderet olunmak bâbında

Sayfa: 16/Hüküm: 25

Selanik Kazâsı nâ'ibîne hüküm ki

Kazâ-i mezbûr mütemekkinlerinden Katerina nâm nasraniye gelüb bu zevci tüccâr tâ'ifesinden Naimem Karile (?) nâm zımminin kazâ-i mezbûr sâkinlerinden ma'lûmü'l-esâmî kimesnelere olan deynine kefil olmuş değil iken zevci mesfûre bu esnâda iflâs-ı târî olduğundan deynleri merkûmlar zuhûr birle bunun babası Polindo nâm zımmî ile anası (boşluk) nâm nasraniyenin cihâz-ı tarîkiyle yük hibe eyledikleri kazâ-i mezbûrede kâ'in yirmi beş bin gurûşluk bir bâb menzil ve diğer iki bâb menzillerin rub'larıyla sâ'ir emvâl ve eşyâ ve mücevherât ve nükûdu zevcin mesfûrun bize olan deyni mukabili fûruhat idip semenini gurema vechle beynimizde iktisam ideriz deyu hilâfı şer'î şerîf fuzûlî müdâhale ve te'addîden hâlî olmadıkların ve bu bâbda da'vâsına mutâbık cânib-i şeyhü'l-islâmdan fetevâ-yı şerîfe verildiğın bildirip mahallinde şer'le görölüp mezbûrların hilâf-ı şer'-i şerîf ol-vecihle vâk'î olan te'addîleri men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â itmekten nâşî mahallinde şer'le görölmeğe emrim olmuşdur vusûl 'amel dahi yük ol-vecihle dâhil olundukda mukaddemâ bir def'a şer'le görölüp fasl-ı 'amel idüb dahi mademki bozucu mesfûrun deynine kefil olmuş olmaya

mezbûrların hilâf-ı şer'î şerîf ol-vechle zâhir olan müdâhale ve te'addilerin men' ve def' eylesin min-ba'd

Sayfa: 16/Hüküm: 26

Erbâb-ı timârdan Yunus ve Osman gelip Kütayha Sancağında kâ'im Yenice Nâhiyesinde Mezra-i Göger ve gayrıdan on iki bin sekiz yüz seksen iki akçe berât-ı 'âlîşânımla mutasarrıf timârı karyelerin defterde mukayyed ra'yye ve raiyyeti oğullarının üzerlerine idame lazım gelen aşar vesâ'ir hukuk ve resumat kânûn defter mücebince ahz ve kabz murad iyledikde ecanib ve ashabı ağrazdan tımâr mezbûr karyeleri ahalisinden ba'zıları kendü hallerinde olmadıklarından reaya merkûmeyi tahrik ve ızzarı ile üzerlerine idame lazım gelen aşar vesâ'ir hukuk resumların kânûn defter mücebince ahz ve kabzına fuzûlî ve balasına muhalefet ve ol vechle tımâr mahsulun kesdine bais ve bari olduğun bildirip mezkûrların hilâfı kânûn olvechle balasına zahir olan muhalefetleri men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â itmekten nâşî defter haneî amiremde mahfuz ruznâmçei hümâyûnuma müracaat olundukda tımâr mezbûr ikiyüz yirmi dokuz tarihi ve berât şerîfimle sipahi merkûmun üzerinde olduğu mestur ve mukayyed bulunmağla divân-ı hümâyûnumdan fuzûlî su'âl olundukda tımâr mezbûr karyeleri ahalisinden ba'zıları reayayı tahrik ve ızzal ile üzerlerine idame lazım gelen aşar vesâ'ir hukuk resumların defter mücebince ahz ve kabzına fuzûlî ve balasına muhalefet iddikleri vâk'î ise

Sayfa: 17/Hüküm: 27

İbrahim çavuş demekle meşhûr kimesneye bey itmekle bu bey'i mucize olmayup bağ mezkûru tevliid olan merkûmdan taleb iyledikde bivech şere virmekte taallül ve muhalefet eylediğine binaen merkûm ile ledel taraf bağ mezkûr keff-i yedine tenbih şer'î alup yedine bir kıta hüccet şer'î verilmişken merkûm mugayir hüccet şer'îye yine virmekten imtina birle gadr sevdasında olduğun bildirip mahallinde şer'île görölüp bağ mezkûr tevliid olan merkûmdan kendüye aliverüb icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve yedinde olan hüccet-i şer'îyyeye ibrâz itmekten nâşî mahallinde şer'île görölmek bâbında (boşluk) vusûl (boşluk) 'amel dahi ihzar (boşluk) göresin inhâ olduğü üzere ise olbâbda muktezayı şer'î kadimle 'amel idip dahi ber vech muharrer merkûmun hilâfı şer'î şerîf fuzûlî zabt eylediği bağ mezkûru

bades sebut hükm idip tevliid olan merkûmdan buna aliverip icrayı şer'î ve ihkâk-ı hak iyleyesin minba'd

Sayfa: 17/Hüküm: 28

Gürün Nâ'ibîne hüküm ki

Abdullah ve Mustafa ve Ebubekir Sıddık ve Mehmet Şakir Vildan Tahir nâm kimesneler gelip Halil Beşe demekle meşhûr kimesneler Gürün Kasabası toprağında vâk'î mutasarrıf olduğu iki kıt'a bağçesiyle bir kıt'a dükkanını bundan otuz dokuz sene mukaddem bunların mûrisleri (boşluk) nâm kimesneye bey' paye-i kıt'a ile bâ-hüccet-i şer'îyye bey' ve teslîm ve merkûm dahi iştirâ ve teslîm ve kabul idip zabt ve tasarruf ider iken merkûm fevt oldukda emlâk merkûme bi'l-varis şer'î bunlara intikâl idip iştirâken zabt ve tasarruf murad eylediklerinde dahil olunmak icâb itmez iken kazâ-i mezbûr sâkinlerinden Mehmet Beşeoğlu Ahmet ve Alemdaroğlu Hüseyin Velioğlu Mehdi ve Hasan Beşeoğlu Mehmet ve Derviş Alioğlu Hüseyin ve Küşkeroğlu Celil ve Serkeşlioğlu Ömer ve Hüseyin Beşeoğlu Mehmet demekle ma'rûf kimesneler ile sâ'ir ma'lûmu'l-esâmî kesân zikr olunan dükkan ve bağçeler bizim ceddimiz vakfıdır deyü bir takrîb hâkim tarafından sened âhızıyla hilâf-ı şer'-i şerîf fuzûlî müdâhalemeden hâlî olmadıkların ve bu bâbda da'vâlarına muvafık cânib-i Şeyhülislâmdan fetevâ-yı şerîf verildiğın bildirüb şer'le görölüp bu merkûmların hilâf-ı şer'-i şerîf ol-vechle vâk'î olan müdâhaleleri men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrını istid'â itmeleriyle mahallinde şer'le görölmek bâbında.

Sayfa: 18/Hüküm: 29

Karye-i merkûme toprağında vâk'î kadîmî kışlâk yerlerine beher sene zamanında koyun vesâ'ir davarlarıyla varıp kışlayup kadîmî yaylak yerlerine kezâlik koyun vesâ'ir davarlarıyla çıkub yaylayup otundan ve suyundan intifâ' idenlerin tahmillerine göre icâb iden yaylak ve kışlak resimleriyle karye-i merkûme toprağında vâk'î kadîmî otlak yerlerine beher sene zamanında hâricden koyunlarıyla gelip durup oturup otundan ve suyundan intifâ' idip 'öşr ve resm gibi bir nesne vermeyenlerin her üçyüz koyunları bir sürü 'add olunarak â'lâ sürüden bir koyun ve evsat sürüden bir şişek ednâ bir toklu otlak resimleri müşterekiyle sipâhi-i merkûme eleverilmek için emr-i şerîfim i'tâsı muktezâ-yı defter-i hakani ve muvafık kânûn idüğü tahrîr olunmağla defter-i hakani mücebince kânûn üzere 'amel olunmak bâbında

Vusûl-ü (boşluk) 'amel dahi husûs (boşluk) göresin mârû'z-zikr Kandımış (?) Karyesinde vâk'î kadîmi kışlak yerlerine beher sene zamanında koyun vesâ'ir davarları varub kışlayub ve kadîmi yaylak yerlerine kezâlik koyun vesâ'ir davarlarıyla çıkub yaylayub otundan ve suyundan intifâ' idenlerin tahmillerine göre icâb iden yaylak ve kışlak resmleriyle karye-i merkûme toprağında vâk'î kadîmi otlak yerlerine beher sene zamanında hâricden koyunlarıyla gelüb durub oturub otundan ve suyundan intifâ' idüb 'öşr ve resm gibi bir nesne vermeyenlerin her üçyüz koyunları bir sürü 'add olunarak â'lâ sürüden bir koyun evsat sürüden bir şişek ednâ sürüden bir toklu otlak resmlerin hükm idüb resmleri müşterekiyle sipahi-i merkûme alıvirüb davar ashâbını hilâf-ı kânûn ta'allül ve muhâlefet ittirmeyesin min-ba'd kânûn ve emr-i hümayûnuma

Sayfa: 18/Hüküm: 30

İskilib Kazâsı nâ'ibîne hüküm ki

Hatice nâm hatun gelip İskilib Kasabası sâkinlerinden Hacı Saka dimekle 'arîf kimesne kasaba-i mezbûre toprağında Samun(?) nâm mevzi'de vâk'î mutasarrıf olduğu bir kıt'a güruhu mülk-ü bağı bin ikiyüz yirmi beş senesinde bey' pare kat'î ile bâ-hüccet-i şer'îyye buna bey' ve teslîm ve bu dahi iştirâ ve teslîm ve kabul idüb mülk-i müşterâsına aherden dahl olunmak icâb itmez iken merkûm Hacı Saka bin ol bağı sana fûrûht eylediğime nâdim oldum diyerek fuzûlî zabt ve yine kasaba-i mezbûre sâkinlerinden

Sayfa: 19/Hüküm: 31

Keserlü nâ'ibîne hüküm ki

Keserlü Kal'ası Dizdârı Seyyid Mehmet Said zîde hıfzıha gelüb Tırhala Sancâğında Keserlü Nâhiyesinde Üsküp nâm karye ve gayrıdan üç bin akçe gerek tımâr ile kal'a-i merkûme dizdârlığı mutasarrıfı velev ref'inden ikiyüz otuz senesi Şa'bânın (çizik) gününde merkûm filana tevcîh olup hâlâ berât-ı şerîfimle üzerinde olmağla merkûm sene-i mezbûrede derûn-ı kal'ada sâkin olarak hizmet-i lâzimesi edâ idip gerek tımâr-ı mezbûrun sene-i mezbûre mahsûben vâk'î olan mahsûl ve rûsûmatdan şühûr-ı eyyâm hesabında berâtı mücebince hizmeti mukâbelesinde müstehak olduğu mahsûl ve resûmat âhz ve kabz itmek murad eyledikde dahil olunmak icâb itmez iken merfû'-ı mezbûr velev kalan sene-i mezbûre mahsûl ve resûmundan şühûr-ı eyyâm hesabında hissesine isâbet ideni ahere kanâ'at itmeyerek sene-i mezbûre mahsûl ve resûmunu âhz

ve kabz iderim deyü mugâyir-i kânûn fuzûlî müdâhaleden hâlî olmadığın inhâ ve ol-bâbda kânûn üzere 'amel olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â itmekden nâşî defterhane-i 'amiremde mahfûz ruznâmçe-i hümâyûnuma müraca'at olundukda gerek tımâr-ı mezbûr ile kal'a-i merkûme dizdârlığı hâlâ berât-ı şerîfle merkûmun üzerinde olduğu mestûr ve mukayyed bulunmağın divân-ı hümâyûnumdan muktezâsı su'âl olundukda bu makûle gerek tımâr mahsûlünde nizâ'ında tahvîl tarihi ve hasad itibar olunmayup hizmet mu'teber olmağla merkûm Seyit Mehmet Said sene-i mezbûrede kal'a-i merkûmede ne mikdar zaman durub edâyı hizmet itmiş ise sene-i kâmile mahsûlü on iki aya taksîm olunup şühûr-ı eyyâm hesabınca berâtı mücebince hizmeti mukâbelesinde müstehak olduğu mahsûl ve resûm kânûn ve defter mücebince âhz ve kabz ittirilmek için defter-i hakani mücebince kânûn üzere emr-i şerîfim i'tâsı iktizâ eylediği tahrîr olunmağla defter-i hakani mücebince kânûn üzere 'amel olunmak bâbında vusul-ü 'amel dahi husus-ı mezbûre takayyüd-ü tâm idüb göresin bu makûle gerek tımâr-ı mahsûl nizâ'ında tahvîl tarihi ve hasâd-ı î'tibâr olunmayup hizmet-i mu'teber olmağla filan sene-i mezbûrede kal'a-i merkûmede ne mikdar zaman durup edâyı hizmet itmiş ise sene-i kâmil mahsûlü on iki aya taksîm olunub şühûr-ı eyyâm hesâbihe berâtı mücebince hizmeti mukâbilesinde müstehak olduğu mahsul her ne ise tarafından âhz ve kabz ittirüb merfû'-ı mezbûru hilâf-ı defter-i hakani ve mugâyir-i kânûn bir dürlü dahl ve ta'arruz ittirmeyüb men' ve def' eylesin min-ba'd

Sayfa: 20/Hüküm: 32

Olduğundan ikiyüz yirmi dokuz senesinde bunların menzillerini basıp bir çift camus ve bir çift kara sığır ve bir re's Camus ineği ve bir re's kara sığır ineği ve iki merkep ve diğer bir re's camus ineği ve iki aded kalice vesâ'ir eşyâlarını hilâf-ı şer'-i şerîf gasb ve gâret idüb ol-vecihle gadr eylediği ve merkûm livâ-i mezbûr dâhilinde geşt-ü güzâr üzere olduğu beyânıyla merkûm livâ-i mezbûrede olduğu mahalde şer'le rû'yet ve gasben mehûzu olan hayvanat kendülere alıverilip icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu ricâsına (Çizik) vâk'î hâlâ bi'l-iltimâs 'arz eylediği ecilden olduğu mahalde şer'le görülmek bâbında

Vusûl-u 'amel dahil senki merkûmun olduğu mahallin kâdısı mûmâ-ileyhsin tahtı hükûmet ma'rifetinle merkûmu mahal-i şer'le ihzâr ve bunlar ile taraf-ı şer' ve mukaddemâ bir def'a şer'le görölüp fasl olunmayan husûların tamam-ı hak ve 'adl üzere mukayyed olub göresin i'lâm olunduğu üzere ise ol-bâbda muktezâ-yı şer'-i

kadîmle 'amel idüb dahi ber-vech-i muharrer merkûmun hilâf-ı şer'-i şerîf gasb ve gâret eylediği hayvanat ve eşya her ne ise ba'de'l-sübût hükm idüb buna aliverip icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak eylesin min-ba'd

Lâ

Türkmanak Yeni İl Kazâsına tâbi' Cevir Viran nâm karye ahâlisi gelip ekrad tâ'ifesinden Karakaşoğlu Hasan ve Kamışlı Rişvan beği vesâ'ir ma'lûmu'l-ism kimesneler mâlik oldukları koyun vesâ'ir davarların muhkem zabt itmeyüb bunların karyeleri toprağında vâk'î gerek tereke vesâ'ir mevrû'âtları arasına salıverüb yedirüb çiğnedüb küllî zarar ve ziyân eylediklerin men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â itmeleriyle divân-ı hümâyûnumdan kânûnu su'âl olundukda gerek tereke vesâ'ir mevrû'ât arasında davar gezmek câ'iz olmamağla merkûmlar hayvanlarını muhkem zabt idüb min-ba'd zarar ve ziyân itmemek üzere ma'rifet-i şer'le merkûmlara tenbîh olunmak ve ba'de'l-tenbîh zarar ve ziyân iderler ise ma'rifet şer'le tazmîn ittirilmek üzere tenbîhi hâvî emr-i şerîfim i'tâsı muvâfık kânûn idüğü tahrîr olunmağla kânûn üzere 'amel olunmak bâbında

Vusûl (boşluk) 'amel dahi husus-ı mezbûre takayyüd-ü tâm idüb göresin mezbûrların davarları kadîmden ol-mahalde geze gelmiş değil ise min-ba'd gezdirmeyüb ve eğer kadîmden geze gelmiş ise dahi zarar-ı kadîm olmaz gerek tereke vesâ'ir mevrû'âtları arasında davar gezdüğüne kat'en rızâ-yı şerîfim yokdur mezbûrlara mukhem tenbîh ve te'kîd ile eylesin ki mahsûl kalkıncaya değin davarların muhkem zabt idüb mahsûl kalkdıktan sonra dahi kadîmden ne mahalde gezegelmiş ise yine ol-halde gezüb bir vechle zarar ve ziyân eylemeyeler ve ittirmeyüb men' ve def' eylesin ba'de't-tenbîh memnû' olmayup giru vech-i mevrûh üzere zarar ve ziyân iderler ise vâk'î olan zararların ba'de's-sebût tazmîn ittirüb min-ba'd

Sayfa: 21/Hüküm: 33

Husûs-ı mezbûr tamâm mukayyed olub göresin inhâ olduğu üzere bunların deynleri mezbûrlara olan deynlerini defa'aten edâya 'adem-i kudretleri ve deynleri mevâcehesinde ber-nehc-i şer'î sâbit ve zâhir olur ise taksît şer'î ile edâ-yı deyn ittirip deynleri mezbûrların defa'aten talebi ahz ü habs teklifiyle vâk'î olan te'addîlerin men' ve def' eyleyip mazmun-ı emr-i şerîfimle 'amel olası şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfimle itimat kılasız.

Sayfa: 21/Hüküm: 34

Ankara sancağı mutasarrıfına Yabanabad Kazâsı nâ'ibîne hüküm ki

Yabanabad Kazâsına tabi Şeyhler Karyesi sâkinlerinden Sarıdedeoğlu Şeyh Ahmet zîr-i hevâce gelip bu karye-i mezbûre ikiyüz seneden mütecâviz eben-'an cedd bâ-hüccet-i şer'îyye mutasarrıf olduğu ma'lûmu'l-hudûd emlâkını tasarruf ve arâzisini dahi beher sene karye-i mezbûre toprağında ikiyüz seneden mütecâviz eben 'an cedd (nesilden nesile) bâ- hüccet-i şer'îyye mutasarrıf olduğu ma'lûmu'l-hudûd zabt ve zirâ'at ve 'öşr ve resmin sâhib-i arza edâ idegelüb aherin 'alâkası olmayub dahl olunmak icâb itmez iken ecânibden karye-i mezbûre sâkinlerinden Hasandedeoğlu ve Paşaoğlu Ömer ve Şeyh Ali dimekle meşhûr kimesneler sâlîfû'z-zikr emlâk ve arâzîyi ikiyüz otuz senesinde hilâf-ı şer' ve kânûn fuzûlî zabt idip gadr-ı külli eylediklerin bildirip mahallinde şer' ve kânûn üzere görülüp merkûmların hilâf-ı şer' ve kânûn fuzûlî zabt eyledikleri emlâk ve arâzisini kendüye aliverilip tasarruf ve zabt ve zirâ'at ittirmek bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â itmekten nâşî bu makûle arâzî üç sene 'ale'l-mütevelli bilâ vâk'î yüz ve hâlî kalmayarak beher sene mutasarrıfı tarafından zabt ve zirâ'at ve 'öşr resmini sâhib-i arza edâ olunagelür iken taraf-ı aherden fuzûlî zabt olunmasını hilâf-ı kânûn olmağla husus-ı mezbûr hîn-i terâfu'da tezvîr idüğü 'inde'l-şer'î tahkik eyledikde ücret-i mübâşeriye mazlûm olan müdde-i 'aleyden talep olunmayup ber-mûceb fetevâ-yı şerîfe husumet-i kâzibe iden müdde-i mütemerridden tahsil olunmak üzere senki vezîr müşârû'l-ileyhsin mahallinde şer' ve kânûn üzere 'amel olunmak bâbında

Sayfa: 22/Hüküm: 35

Agros Kâdısına hüküm ki

Kazâ-i mezbûr ahâlisi gelip yerlûden nâ'ib olmak memnû' iken tarafından kazâ-i mezbûrda nâ'ibîn olan Müderrisoğlu Ali dimekle 'arîf kimesne yerlûden olup iki hasım bir da'vâ ile mahkemeye vardıkda nâ-hak olan taraftan âhz-ı rüşvet ve ol-tarafı himâye itmekle icrâ-yı âhkâm-ı şer'îyye olunmayub ibtâl-ı hakka bâ'is ve bâdî olup te'addî eylediğin bildirip fî-mâ-ba'd niyâzından ref' olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â itmeleriyle divân-ı hümayûnumdan kânûn su'âl olundukda bu makûle yerlûden nâ'ib olmak memnû' olmağla inhâ olduğu üzere kazâ-i mezbûre nâ'ibî yerlûden olup fukarâyâ zulm ve te'addîsin mukarrer ise merkûm fî-mâ-ba'd niyâbetde istihdâm olunmamak üzere emr-i şerîfim i'tâsı muvâffak kânûn idüğü tahrîr olunmağla kânûn üzere 'amel olunmak bâbında (boşluk) vusûl (boşluk) 'amel dahi

Husûs-ı mezbûre tamâm-ı mukayyed olup göresin inhâ olduğu üzere mezbûr yerlûden olup fukarâya zulm ve te'adisi mukarrer ise eyyâm-ı sa'âdet-i encâmımda ahâlî fukarâsına zulm ve te'addî olduğuna kat'en rızâ-yı şerîfim yokdur yerlûden nâ'ib olmak memnû'dur mezbûru niyâzından ref' idip fî-mâ-ba'd niyâbet hidmetinde istihdâm eylesin min-ba'd

Sayfa 22/Hüküm: 36

İstanbul kâdısına hüküm ki

Asitane-i 'aliyyem mütemekkinlerinden Ekna Veled Bogos ve Ohannis Veled Bumeros (?) nâm zımmiler südde-i sa'âdetime 'arzuhal idüb mersûmların der-'aliyyem mütemekkinlerinden Haleb ve Şam tüccarından ma'lûmü'l-esâmî kimesnelere zimmetleri olan ma'lûmü'l-mikdâr gurûş defa'aten edâya kudretleri olmayup taksit-i şer'î ile edâya râzı-yı iken ve deynleri mezbûrlar taksit ve tadrîc ile almağa adem-i kanâ'at birle defa'aten talebi ve âhz ve habs teklifiyle te'addî ve rencideden hâlî olmadıklarıyla bildirüb şer'le görölüp mezbûrların ol-vechle zâhir olan te'addîleri men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â itmeleriyle divân-ı hümayûnumdan şurûtı su'âl olundukda bu makûle defa'aten edâyı deyne adm kudreti deynleri mevaciheesinde sabit olan mezbûrun taksit-i şer'î ile edâyı 'adem-i kararını ve deynleri muvâhecesinde sâbit merbutun taksit-i şer'î ile edâ-yı deyn eylemesiçün emr-i şerîfim yazıla geldiği tahrîr olunmağla şurûtı mücebince 'amel olunmak bâbında (boşluk) vusûl (boşluk) 'amel dahi

Sayfa 23/Hüküm: 37

Gümüşhane nâm-ı diğer Torul Kazâsı nâ'ibîne hüküm ki

Mehmet Sâniẓâde Mahmud nâm kimesne rikâb-ı hümayûnuma gelip hâlâ Alaiye Sancağı Mutasarrıfı Hafız Veleddin Paşa edâmallahu te'alî iclâle kazâ-i mezbûrda vaki' mutasarrıf olduğu emlâkını kazâ-i mezbûrda kâ'in değirmen karşusunda birinin ihdâs eylediği tarik-i caddenin harabe-i maşrık olan mahallerinin ta'miriçün tescil-i şer'î ve teslim-i ale'l-mütevellî birle vakf eylediği vakfa ma'mûl bahâsında mukayyed olup ve merkûm Mahmud vakf-ı mezkûrun hâlâ mütevellisi olduğuna bina'en emvâl-i mezbûreyi vakfiye ma'mûl bahâ mücebince vakfin üzere bi't-tevliye zabt ve hâsıl olan 'â'idâtını âhz birle şurût-ı vakıf üzere tarik-i mezkûrun tamîr ve bir mütemenniye sarf idüb âherden dahl olunmak icâb itmez iken ecânib ve ashâb-ı ıgrâzdan ba'zı kimesneler

bî-vech ve mugâyir-i vakfiye ma'mûl bahâ fuzûlî müdâhale ve ta'arruzdan hâlî olmadıkların bildirüb şer'le görölüp ecânibden olan kimesne gerek bî-vech ve mugâyir-i vakfiye ma'mûl bahâ vâk'î olan müdâhaleleri men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â itmekten nâşî divân-ı hümâyûnumdan muktezâsı sû'âl olundukda husus-ı mezbûr inhâ olduğu üzere ise şer'le rû'yet ve bî-vech ve mugâyir-i vakfiye ma'mûl bahâ vâk'î olan müdâhale ve te'addî ve şart vakf her nice ise evvelce 'amel ve hareket olunmasıçün mahallinde şer'e havâle ile emr-i şerîf i'tâsı iktizâsı eylediği tahrîr olunmağla mahallinde şer'le görölmek bâbında

Vusûl 'amel dahi ol-vecihle dahil olundukda mukaddemâ bir def'a şer'le görölüp muktezâ olunmayan husûsların tamâmen hak ve 'adl üzere takayyüd-i vakf ma'mûl bahâyâ nazar idüb göresin emlâk-ı mezkûrda dahl iden kimesne gerek alâkaları olmayup fî'l-vâk'î inhâ olduğu üzere müşârü'l-ileyh mutasarrıfının birinin ihdâs eylediği tarihin ta'mîrine tescil-i şer'î ve teslîm ale't-tevâlî birle vakf eylediği vakfiye ma'mûl bahâsında mukayyed iken ecânibden olan kimesneler bî-vech ve mugâyir-i vakfiye fuzûlî müdâhale eyledikleri vâk'î ise ol-bâbda muktezâ-yı şer'-i kadîmi ve vâkfiye ma'lûmu ma'mûl bahâ mücebinece 'amel idüb dahi ber-vech-i muharrer merkûmların bî-vech-i şer' ve mugâyir-i vakfiye ma'mûl bahâ vâk'î olan müdâhalelerin men' ve şart vakfı intikâle ve icrâ eylesin min-ba'd

Sayfa: 24/Hüküm: 38

Göle nâ'ibîne hüküm ki

Zu'emâdan Mehmed Veled Mehmed zîde kadruhu gelip Pasin Sancağında Abnik Nâhiyesinde Emrek(?) nâm karye ve gayrıdan yirmi üç bin akçe berât-ı şerîfimle mutasarrıf olduğu ze'âmeti mülhakâtındna Göle Nâhiyesine tâbî çiftlik mücavirdir tasarruf kalem ve dav? ber-vech-i kadîmlık ber-müceb defter-i 'atîk hâliya derîr-i kalem hasıl bin akçe yazı ile defter-i mufasssalda muharrer kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde bin beşyüz akçe yazı ile çiftlik der- karye bâde'l-havân deyü tahrîr ve Abnik Nâhiyesine tabi (Okunamadı) Karyesiyle mâ' gayrîhu bıraktırılıub elli bin akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûr tamâmen za'im mûmâ-ileyh Mehmet Veled Mehmetin kaydına dahil olduğu ve yine Göle Nâhiyesine tâbî neferât ile karye bâde'l-havân ve hâsıl tahtında ispenc ve hinta ve şa'îr yekûn mâ-gayrı yirmi yedi bin dokuz yüz bir akçe yazı ile defter-i mufâsssalda muharrer kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde tamâm yazısıyla bir icmâl ve icmâl mezkûrun on yedi bin dokuz yüz elli akçesi Hasan Veled teka'üd Abdullahın

tımârı ve berâtı şerîfimle üzerinde bâkisi müştereki kaydlarında idüğü defter-i hakanide mukayyed olmağla za'îm mûmâ-ileyh karye-i bâde'l-havân ol-mezbûreden ze'âmetine tahrîr ve tahsîs kılınan sâlifü'z-zikr bir çiftlik yeri ber-mûceb-i defter-i hakani zabt ve hasılâtı âhz ve kabz murad eyledikde dahil olunmak icâb itmez iken sipâhi merkûm Hasan karye-i mezbûreden za'îm mûmâ-ileyhin ze'âmetine tahrîr ve tahsîs kılınan bir çiftlik yeridir mâ'adâ karye-i merkûmenin arâzî-i sâ'iresini müşterekiyle tımârı tarafından zabt adem-i kanâ'at birle ziyâdeye tecâvüz ile za'îm mûmâ-ileyhin ze'âmetine tahrîr ve tahsîs kılınan bir çiftlik yere ve hasılâtına hilâf-ı defter-i hakani fuzûlî müdâhale ve ta'arrûzdan hâlî olmadığın bildirüb defter-i hakani mûcebince kânûn üzere 'amel olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â itmekten nâşî defterhane-i 'amiremde mahfûz ruznâmçe-i hümâyûn defter-i icmâl ve mufâssala mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mestûr ve mukayyed bulunmağın divân-ı hümâyûnumdan kânûn su'âl olundukda bu makûle bir çiftlik bir beher sene zirâ'at olup âlâ yerden yetmiş seksen dönüm evsat yerden yüz dönüm edeli yerden yüz otuz yüz elli dönüm yerdir dönüm dahi hatevât-ı mütevassıt ile tula-u 'arza kırk hatve yerdir ana göre misâha olup bir çiftlik yerin mahsulüne sipâhi bir kavm tarafından dahil ve ta'arruz olunmamak için emr-i şerîfim i'tâsı muvâfık idüğü tahrîr olunmağla defter-i hakani mûcebince kânûn üzere 'amel olunmak emrim olmuştur.

Sayfa: 25/Hüküm: 39

Su'âl olundukda inhâ olduğu üzere ise şer'le görölüp mâdâm ki merkûm Seyyid Ahmed menzil-i mezkûrun bi't-ta'bî istira' eylediği anda ittihâz-ı şüf'â idüb şerâyitine bi't-tamâmen ri'âyet itmiş ol menzil mezkûr red-i semen ile ba'de's-sübût alıverilmek için mahallinde şer'e havâle ile emr-i şerîfim i'tâsı iktizâ eylediği tahrîr olunmağla mahallinde şer'le görölmek bâbında (boşluk) vusul-i 'amel dahi ihzâr fasl göresin inhâ olduğu üzere şerâyit-i şüfe'a bi't-tamam haberin olmuş ise ol-bâbda muktezâ-yı şer' kadîmiyle 'amel idüb dahi ber-vech-i muharrer menzil-i mezkûr şüfe'aten ise virdiği bahâ ile vâz'ü'l-yed olan mezbûrdan red-i semen ile ba'de's-sübût hükm idüb yük alıverip icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak eyleyesin mezbûr şer'-i şerîf ve emr-i hümâyûnum

Sayfa: 25/Hüküm: 40

Bor ma' kayı kadısı zîde fazluhumaya hüküm ki

Kazâ-i mezbûra tabî' Nefrezan Karyesi sâkinlerinden sâdât-ı kirâmdan es-Seyyid Mehmet Bin es-Seyyid Hasan meclis-i şer'e varub merkûm sahîhü'l-nesb sâdât-ı kirâmdan olub isbât-ı nesb eylediğine yedinde ma'mûl bâ-hüccet ve temessükü olmağla beher sene 'adâmet hazıran vaz'ına izn ve ruhsatı hâvî emr-i şerîfim ricâsına i'lâm olunması matlûbumdur deyü niyâz veistirhâm eylediği ve merkûm sahîhü'l-nesb sâdât-ı kirâmdan olduğunu erbâb-ı vukûfdan bî-garez cem-i gafir kimesneler meclis-i şer'de âlâ tarîkü's-şehâde haber verdikleri beyânıyla ol-bâbda emr-i şerîfim sudûru senki Bor Kadısı mûmâ-ileyhsin bu def'a tarafından sūdde-i sa'âdetime vârid olan i'lâmınla merkûm Seyyid Mehmetin 'arzuhalinde derç ve iş'âr olunmuş olmakdan nâşî husus-ı mezbûr mevâlî-i fihâmdan hâlâ nakîbü'l-eşrâf olan mevlânâ es-Seyyid Mehmet Sadıkzîde fezâ'ilehuya havâle olundukda merkûm Mehmed Bin Hasan bî'n-nefs Asitane-i 'aliyyemde tevâtüren isbât-ı nesb-i siyâdet eylemesi şurût-ı kadîmeden olmağla mezbûr Mehmedin ecdâd isimleriyle yedinde olan sened kangı nakîbü'l-eşrâf hatm ve imzâsıyla mu'anven olduğu beyân ve şahidlerin dahi isimleri te'addim olunarak tekrar i'lâm olunup ba'de mazmun-ı i'lâmı Asitane-i 'aliyyemde huzûr-u nakîbü'l-eşrafda bî'n-nefs isbât ile 'alâmet-i hazıran (..... okunamadı) hâvî senet verilmesi iktizâ eylediğini mûmâ-ileyh ve mûcebince husûs-ı mezbûrun mahallinde tahkîki zımmında divân-ı hümâyûnumdan emr-i şerîfim ısdârını bi'l-fi'il başdefterdârım olan iftihâr Mustafa Mazhar dâme 'ilmuhu başka başka i'lâm itmeleriyle vech-i meşrûh üzere 'amel olunmak fermânım olmağın imdi senki kâdı mûmâ-ileyhsin keyfiyet ma'lûmun oldukda mezbûr Mehmetin ecdâdı ecdâd-ı isimleri yedinde olan sened kangı nakîbü'l-eşrâf hatm ve imzâsıyla mu'anven olduğu beyân ve şahidlerin dahi isimleri takdîm olunarak tekrar keyfiyeti der-'aliyyeme i'lâma mübâderet ve vâk'anın hilâfindan tahrîrden hazer ve mücânebet olunmak bâbında

Fi 28 Cemaziyel Evvel Sene 1232

Sayfa: 26/Hüküm: 41

Otuz senesinde müteveffiye oldukda oğlu kalmayub ol yerlerden hissesi kânûn üzere tapûya müstehak ve hak talebi müşterek olduğu i'tibârıyla mezbûrenin olduğuna binâ'en bu dahi müştereki mezbûrenin hissesi bî-garez müslümanların takrîr eyledikleri resm-i tapû ile almağa talib iken sâhib-i arz olan kimesne buna vermeyip ecânibden yine karye-i mezbûre sâkinlerinden Abdurrahman ve Hasan ve Hamzaoglu Hüseyin dimekle ma'rûf kimesnelere virüb gadr-ı küllî eylediğin bildirüb kânûn üzere 'amel olunup ol

yerlerden müştereki müteveffiyeye-i mezbûrenin hissesi müşterek olduğu i'tibarıyla bî-garez müsümanların takrîr eyledikleri resm-i tapû ile sâhib-i arzdan kendüye alıverilüb tarafından zabt ve zirâ'at ittirmek bâbında emr-i şerîfîm sudûrunu istid'â itmekten nâşî divân-ı hümayûnumdan kânûnu su'âl oldukda ol yerler bölüşülmüş olmayub müşâ' ve müşterek tasarruf olunur iken müştereki mezbûre müteveffiyeye oldukda oğlu olmadığı sûtette ol yerlerden hissesi müştereki olduğu i'tibarıyla bî-garez müsümanların takrîr eyledikleri resm-i tapû ile beş seneye değin müştereki mezbûreye verilmek kânûn idüğü tahrîr olunmağla kânûn üzere 'amel olunmak bâbında (boşluk) vusûl-ı 'amel göresin inhâ olduğu üzere ol yerler mukaddemâ bölüşülmüş olmayub fi'l-vâk'î bu ol yerlere mezbûre Aîşe ile müşâ' ve müşterek mutasarrıf iken mezbûre Aîşe müteveffiyeye oldukda oğlu kalmayub ol yerlerden hissesi kânûn üzere tapûya müstehak ve hak-ı tapû müşterek olduğu i'tibarıyla mezbûrenin olmağla ol yerlerden müteveffiyeye-i merkûmenin hissesi bî-garez müsümanların takrîr eyledikleri resm-i tapû ile teklîf olundukda almayub âbâd-ı imtinâ' itmekle sâhib-i arz ecânibden olan merkûmun Abdurrahman ve Hasan ve Hamzaya virmiş olmayub fi'l-vâk'î almağa talebi iken sâhib-i arz buna vermeyüb hilâf-ı kânûn merkûmuna virüb gadr eylediği vâk'î ise ve beş sene mürûr itmiş değil ise ol yerlerden müştereki hissesi bî-garez müsümanların takrîr eyledikleri resm-i tapû ile sâhib-i arzdan hükm idüb buna alıverüb tarafından zabt ve zirâ'at ittiresin min-ba'd

Sayfa: 26/Hüküm: 42

Darende Kazâsı nâ'ibîne hüküm ki

Darende Kasabası sâkinlerinden müderrisin-i kirâmdan es-Seyyid Ahmet Bin Abdussamet zîde 'ilmuhu gelüb bunun kasaba-i mezbûre toprağında mutasarrıf olduğu bir bâb mülk menzili ittisâlinde bir bâb mülk menzile mutasarrıf olan kasaba-i mezbûre sâkinlerinden (boşluk) nâm kimesne ikiyüz yirmi sekiz senesinde menzil mezbûru bey' ider oldukda bu dahi bey'-i mezbûru istimâ' eylediği anda ittihâz şüf'a ve salayatına bit-tamamen ri'âyet idip menzil-i mezbûru alıb verdiği bahâ ile almağa tâleb iken buna vermeyüb ecânibden kazâ-i mezbûr sâkinlerinden (boşluk) nâm kimesneye virüb gadr-ı küllî eylediğin ve bu bâbda da'vâsına muvâfık cânib-i şeyhü'l-islâmdan fetvâ-yı şerîfesi olduğun bildirüb mahallinde şer'le görülüp menzil-i mezbûr şüf'anen alıb verdiği bahâ ile vâz'-ı es-Seyyid olan mezbûrdan red-i semen ile kendüye alıverilüb icrâ-yı şer' ve

ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve divân-ı hümâyûnumdan muktezâsı.

Sayfa: 27/Hüküm:43

Tescil-i şer'î ve teslim-i ale'l-mütevellî birle vakf ve tevliyet ve süknâsı evlâd-u evlâd ve evlâdına şart ve ta'yîn eylediği vakfiye-i ma'mûl bahâsında mukayyed olub mezbûr es-Seyyid Mehmed vakf-ı mezbûrun evlâd-ı evlâdından olduğunu Üsküdar Mahkemesinden şühûd-ı 'udul ile ba'de's-sübût cânib-i şer'den yedîne hüccet-i şer'îyye verilmekle zikr olunan menzili vermeyüb şart-ı vakf zabt ve tasarruf murad eyledikde dahil olunmak icâb itmez iken Tekfur Dağında sâkin Çelebi demekle meşhûr kimesne ba'zı kimesnelere istinâden sen vakf-ı mezbûrun evlâdından değilsin ve menzil-i mezkûrda dahi 'alâkan yokdur deyü hilâf-ı şart vakf ve mugâyir-i vakfiye-i ma'mûl bahâ fuzûlî müdahaleden hâlî olmadığın bildirüb şer'le görülüp mezbûrun hilâf-ı şart-ı vakf ve mugâyir-i vakfiye-i ma'mûl bahâ vâki' olan müdâhalesi men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â itmekten nâşî mahallinde şer'le görülmek bâbında (boşluk) vusûl-ı 'amel dahi ol-vechle dahl olundukda mukaddemâ bir def'a şer'le görülüp fasl olunmadan husûsların tamâmı hak ve 'adl üzere takayyüd ve vakfin ma'mûl bahâyâ nazar idüb göresin zikr olunan menzil dahl iden merkûmun şurû'ı veyahut taraf-ı vakıfdan bi'l-icâreteyn tasarrufunda olmağla ol-vecihle müdâhale ider olmayub fi'l-vâk'i bunun cedit mezbûr menzil-i mezkûre mülkiyet üzere mutasarrıflığın tescil-i şer'î ve teslim-i ale'l-mütevellî birle vakf ve tevliyet ve süknâsı evlâd-ı evlâd evlâdiyete şart ve ta'yîn eylediği vakfiye ma'mûl bahâsında mukayyed ve bu dahi vakfiye-i mezbûrenin evlâd-ı evlâdından olduğunu şühûd-u 'udul ile ba'de's-sebut menzil mezbûru zabt ve tasarruf murad eyledikde merkûm hilâf-ı şart-ı vakf ve mugâyir-i vakfiye ma'mûl bahâ ol-vecihle fuzûlî müdahale eylediği vâk'i ise ol-bâbda muktezâ-yı şer' kadîm ve vakfiye-i ma'mûl bahâ mücebince 'amel idüb dahi ber-vech-i muharrer merkûmun hilâf-ı şart-ı vakf ve mugâyir-i vakfiye ma'mûl bahâ vâki' olan müdâhalesin men' ve def' eylesin min-ba'd şer'-i şerîf vakfiye-i ma'mûl bahâ

Sayfa: 27/Hüküm:44

Gerede Kazâsı nâ'ibîne hüküm ki

Fatma nâm hatun gelip bu Gerede Kazâsına tâbi' Akçaşehir Karyesi sakinlerinden olub kız karındaşı Aişe nâm hatun ile karye-i mezbûre toprağında vâk'î ma'lûmu'l-hudûd tarlalara meşâ' ve müşterek mutasarrıf iken mezbûre Aişe bin ikiyüz

Sayfa: 28/Hüküm:45

Lapseki nâ'ibîne hüküm ki

Enderûn-u hümayûnda hazinedârbaşı olan olan kıdvetü'l-havâs ve'l-mukarribeyn es-Seyyid İbrahim zîde 'ulvehunun südde-i sa'âdetime takdîm eylediği memhûr 'arzında Biga Sancâğında Lapseki Nâhiyesine tâbi' mezra'a-i Akbigar (?) derûnunda karye-i İlyas vakf-ı merhûm Yakub Bey mezra'a-i mezbûre defter-i 'atîkde hâlâ karye kayd olmağın hâlâ mezra'a kayd olundu mahsûl çardakda binâ itdüğü 'imâretine sarf olur ve hâsılı tahtında hanta ve şa'îr ve resm-i zemîn ve resm-i tapû yekûn mâ' gayra üç bin üç yüz altmış sekiz akçe yazı ile defter-i evkâfda muharrer kalemiyle tahrîr olduğu defter-i hakanide mukayyed ve vakf-ı mezbûr mûmâ-ileyhin nezâretinde olmağla karye-i mezbûre toprağında arâzî tasarruf idenlerden Mehmed ve Süleyman nâm kimesneler iki yüz yirmi dokuz senesinde vakf-ı mezbûr mütevellisi (boşluk) nâm kimesnenin zamanında birbirlerini müte'âkkiben fevt olduklarında oğulları kalmayub karye-i mezbûre toprağında vâk'î ber-vech-i iştirâk mutasarrıf oldukları ma'lûmatu'l-hudûd tarlaları kânûn üzere tapûya müstehak ve hak-ı tapû kızları ma'lûmü'l-ism hatunların olduğuna binâ'en mütevellî merkûm dahi ol yerleri bî-garez müslümanların takdîr eyledikleri resm-i tapû ile mezbûrlara teklîf oldukda mezbûreler resm-i tapû ile almakdan ayâ ve imtinâ' ve ahire dahi verilmesine mumâna'at birle vakf-ı şerîfe gadr dâ'iyesinde oldukların inhâ ve ol-bâbda kânûn üzere 'amel olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â olunmağla defterhâne-i 'amiremde mahfûz defter evkâfa mürâca'at olundukda vech-ı meşrûh üzere olduğu mestûr ve mukayyed bulunmağın bu makûle oğlu kalmayan mütevefânın yerleri bî-garez müslümanların takdîr eyledikleri resm-i tapû ile kızlarına teklîf olunur olur ise fîhan almayub abâ ve imtinâ' eyledikleri halde sâhib-i arz eylediğine resm-i tapû ile virüb zabt ve zirâ'at ittirmek kânûn olmağla kânûn üzere 'amel olunmak bâbında

Vusûl-ı 'amel dahi husus-ı mezbûre nakîd tâm idüb göresin mezra'a-i mezbûre toprağında arâzî tasarruf idenlerden merkûmân Mehmet ve Süleyman sene-i mezbûrede mütevellî-i merkûmun zamanında birbirlerini müte'âkkiben fevt olduklarından oğulları kalmayub mutasarrıf oldukları sâlifü'z-zikr tarlaları kânûn üzere tapûya müstehak ve

hak-ı tapû kızları mezbûrelerin olduğunda binaen mütevellî merkûm ol yerler bî-garez müslümanların takdir eyledikleri resm-i tapû ile mezbûrelere teklif eyledikde almakdan abad-ı imtina ve resm tapû ahara dahi verilmesine muhalefet birle ve bade şerîf gadr daiyesinde oldukları vâk'î ise tamamı meşruh üzere mütevellî merkûmun zamanında müstehak tapû olan yerleri bî-garez müslümanların takdir eyledikleri resm-i tapû ile mezbûrelere teklif idesin olur ise fiha almayub abad-ı imtina eyledikleri surette mütevellî merkûme hükm eyleyesinki yedine resm tapû ile verip zabt ve zirâ'at ittresin ba'de kânûn

Nâ'ibîne hüküm ki

Sâdât-ı kirâmdan es-Syyid Mehmet bin Mehmet zîde şerefe gelip ashâbı hayrâtan Karanfil Hüseyin nâm sâhibü'l-hayr hâlî hayâtında ve kemal-i afiyet ve sıhhatinde Tekfur Dağı Kazâsında kâ'in mutasarrıf olduğu mülk menziline

Sayfa: 29/Hüküm: 46

Rumili valisi vezîre ve Serfiçe Kazâsı nâ'ibîne hüküm ki

Mahmud nâm kimesne gelip bu kazâ-i mezbûre tâbi' Velonados (?) nâm karye toprağında tapûlu ve temessüklü mutasarrıf olduğu ma'lûmu'l-hudûd tarlalarını beher sene zabt ve zirâ'at ve 'öşr ve resmin sâhib-i arza edâ idüb aherden dahil olunmak icâb itmez iken karye-i mezbûrede sâhib-i 'arz tarafından tapûya me'zûn vekîli olan nâm kimesne ba'zı kesânın tahrîkiyle yedinde olan tapû temessükünü âhz birle arâzî-i mezkûreyi ikiyüz otuz senesinde hilâf-ı kânûn fuzûlî zabt idüb gadr eylediğın bildirip kânûn üzere 'amel olunub merkûmun hilâf-ı kânûn fuzûlî zabt eylediği tarlalar kendüye alıverilüb zabt ve zirâ'at ittirilmemek bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â itmekten nâşî bu makûle arâzî üç sene ale'l-mütevellî bilâ-vâk'î yüz ve hâlî kalmayarak mutasarrıf tarafından beher sene zabt ve zirâ'at ve 'öşr ve resm-i sâhib-i 'arza edâ olunur iken sâhib-i 'arza cânibinden zabt olunması hilâf-ı kânûn olmağla husûs-ı mezbûr hin-i teraffu'da tezvîr idüğü 'inde'l-şer'î tahkik eyledikde ücret-i mübâşiriye mazlûm olan müdde'î 'aleyhden taleb olunmayup fetevâ-yı şerîfe husumet-i kâziyye iden müdde'î müteharridden tahsîl olunmak üzere senki vezîr müşârü'l-ileyhsin kânûn üzere 'amel olunmak bâbında

Vusûl oldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzere 'amel dahi sizki vezîr müşâr ve nâ'ib mûmâ-ileyhümasız husus-ı mezbûre tamâm mukayyed olub göresin bu ol yerleri zabt ider iken zirâ'at itmeyip üç seneden mütecâviz ale't-tevâlî bi'l-vâk'î yüz ve hâlî

kalmağla sâhib-i arza olan kimesne ahere resm-i tapû ile verilmek için zabt itmiş olmayub fi'l-vâk'î beher sene zabt ve zirâ'at ve 'öşrt ve resmin sâhib-i arza edâ ider iken merkûm yedinde olan tapû temessükü âhz ve arâzî-i mezkûreyi hilâf-ı kânûn fuzûlî zabt eylediği vâk'î ise merkûmun hilâf-ı kânûn fuzûlî zabt eylediği tarlaların hükm idüb alıverip bir karar-ı sâbık zabt ve zirâ'at ittiresin min-ba'd

Sayfa: 30/Hüküm: 47

Nevşehir nâ'ibine hüküm ki

Serdaroğlu Molla Halil demekle ma'rûf kimesne gelip Niğde Sancağında Develü Nâhiyesine tâbi' evkâf Vezîrazam İbrahim Paşa deyü yazıldığı mahallin tahtında Nevşehir Nâhiyesine neferat ile karye-i Zile iki baştan vakf-ı Vezîrazam İbrahim Paşa tahtında eşyaya derîr Molla İbrahim ma' şürekâ bâb bir fi şehr-i altı ma' eşya bahâ-i sâ'ire hasıl 'öşr-i gallât ve sâlârı tahtında resm-i çift ve hinta ve şa'îr ve resm-i erbâb-ı yekûn ma' gayra on sekiz bin akçe yazı ile defter-i evkâfda muharrer kalemiyle tahrîr olunduğu defter-i hakanide mukayyed ve merkûm Halil karye-i mezbûrenin tahtında muharrer değirmen ocağına bâ-temessük mutasarrıf olub lakin zikr olunan değirmen ocağı mürûr-ı eyyâm ile harâbe müşeddid olarak eser binadan nesnesi kalmayub ve harâbeliği hâlinde kânûn üzere icâb iden resmini sâhib-i arâzî edâ itmekle şimdi ol değirmenin kadîm-i ocağı yerine müceddeden değirmen binâ itmek murad eyledikde dahl olunmak icâb itmez iken karye-i mezbûrede kâ'in değirmen ashâbından ma'lûmü'l-esâmî kimesneler kadîm-i değirmen ocâğı yerine değirmen binâ ittirmez deyü hilâf-ı kânûn ve kadîme mugâyir fuzûlî müdâhale ve ta'arruzdan hâlî olmadıkların bildirüb kânûn üzere 'amel olunub merkûmların hilâf-ı kânûn vâk'î olan müdahaleleri men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrını istid'â itmekten nâşî defterhâne-i 'âmiremde mahfûz defter evkâfa mürâca'at oldukda vech-i meşrûh üzere olduğu mestur ve mukayyed olunmağın divân-ı hümayûnumdan muktezâsı su'âl olundukda merkûm Halil tasarrufunda olan değirmen ocağı hâdis olmayub fi'l-vâk'î karye-i mezbûrenin tahtında muharrer kadîmi değirmen ocağı iken harâbe-i şeref olub eser-i binâdan nesnesi kalmayub ve harâbeliği hâlinde edâsı lâzım gelen resmin kânûn ve defter mücebinesâhib-i arza verüb şimdi kadîmi ocâğı yerine müceddeden değirmen binâ itmek istediğinde ecânibden olan kimesneler müdâhale eyledikleri vâk'î ise men' ve def' için kânûn üzere emr-i şerîfim i'tâsı iktizâ eylediği tahrîr olmağla kânûn üzere 'amel olunmak bâbında (boşluk) vusûl 'amel dahi husûs göresin bunun tasarrufunda

olan değirmen ocağı-ı hâdis olmayub fi'l-vâk'î karye-i mezbûrenin tahtında muharrer kadîmi değirman ocâğı iken harâbe-i şeref olub eser binâdan nesnesi kalmayub ve harâbeliği hâlinde kânûn üzere icâb iden resmin sâhib-i arza virüb şimdi kadîm-i ocâğı yedîne müceddeden değirman binâ itmek istediğinde ecânibden olan merkûmlar hilâf-ı kânûn fuzûlî müdâhale eyledikleri vâk'î ise men' ve def' eylesin min-ba'd

Sayfa: 31/Hüküm: 48

Rodoscuk nâm-ı diğer Tekfurdağı Kazâsı nâ'ibine hüküm ki
Abdülkadir nâm kimesne gelip bunun kazâ-i mezbûr mütemekkinlerinden Özoğlu (?) Ligoraki nâm zımmi zimmetinde ikiyüz yirmi senesinden berü cihet-i farz-i şer'iden bâ-temessük bin üçyüz guruş alacağı olup bi'd-def'ât taleb ve almak murad eyledikde mesfûrun mebla mezbûru edâya kudreti ve yesârı var iken zikr-i atı deynleri olan deynini edâ itmemek üzere ısdâr ittirdiği emr-i şerîfime mebnî edâdan imtinâ' birle gadr-ı küllî sevdasında olduğun bildirip aher husâsa me'mûr mübâşir ma'rifetiyle mahallinde şer'le görülüb mesfûrun bâ-temessük zimmetinde olan ol-mikdar gurusş alacağı kendüye alıverilip icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â itmekten nâşî divân-ı hümayûnumda mahfûz kayûd- ahkâma mürâca'at ve muktezâsı su'âl olundukda mesfûrun kazâ-i mezbûr sâkinlerinden Seyyid İbrahim ve es-Seyyid Arif ve es-Seyyid Şeyh Abdullah nâm kimesneler ile Kırtaki Varinin (?) ve Kanburoğlu Agob ve Benabut vesâ'ir ma'lûmü'l-ism zımmiler deyni olan elli bir bin altıyüz gurusşu defa'aten edâya bir vechle iktidârı olmayub taksit-i şer'î ile edâya râzı iken ve deynleri merkûm ve mesfûrlar defa'aten taleb ve âhz ve habs teklifiyle te'addî ve rencideden hâlî olmadıkları mukaddemâ bâ-i'lâm lede'l-inhâ ve'l-istid'â şurûtu lede'l-su'âl bu makûle defa'aten edâya deyni adem-i kudreti ve deynleri muvâcehesinde sâbit olan mezbûrun taksit-i şer'î ile edâyı deyn eylemesi için emr-i şerîfim yazıyla geldiği tahrîr olunmağla şurûtu mücebince 'amel olunmak bâbında ikiyüz otuz senesi evâsıt-ı rebî'ü'l-evvelinde emr-i şerîfim verildiği mestûr ve mukayyed olub bu surette mesfûrun defa'aten edâya kudreti vesâ'iri olduğun 'inde'l-şer'-i şühûd-u 'udûl ile sâbit ve mütehakkik olduğu halde meblağ-ı mezbûr alıverilip ihkâk-ı hak olunmak için mahallinde şer'e havâle ile emr-i şerîfim i'tâsı iktizâ eylediği tahrîr olunmağla aher husûs me'mûr mübâşir ma'rifetiyle mahallinde şer'le rû'yet olunmak fermânım olmağın imdi senki nâ'ib mûmâ-ileyhsin ma'rifetin ve aher husûsa me'mûr mübâşir mûmâ-ileyh ma'rifetiyle mesfûru mahallinde meclis-i şer'e ihzâr ve bununla ber-vech-i hakkaniyet

taraf-ı şer'e birle mesfûrun yesârı ve meblağ-ı mezbûru defa'aten edâya kudreti olduğu ber nehc-i şer'î sâbit olur ise meblağ-ı mezbûr bin üçyüz gurûş hükm idip tamamen tahsîl ve yük aliverip icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakka ihtimâm ve dikkat ve ibtâl hakkı ve hilâf-ı şer'-i şerîf gadr-ı müceb vaz'dan mübâ'adet ve ücret-i mübâşiriye şurûtu nizâmını hâvî mukaddemâ sudûr iden emr-i 'alînin dahi infâz ve icrâsına mübâderet olunmak bâbında

Sayfa: 31/Hüküm: 49

Kütahya Sancâğında zikr-i âlî kimesnenin bulunduğu mahallin kâdisına hüküm ki Sincanlı Kazâsı nâ'ibî mevlânâ Osman zîde 'ilmuhunun südde-i sa'âdetime vârid olan i'lâmında Sincanlı Kazâsına tâbi' Ömerli Karyesi sâkinlerinden Kellioğlu Seyyit Mehmet ve Ahmet ve Cedidoğlu demekle meşhûr kimesneler meclis-i şer'e varıp bunlar kendü hâllerinde 'ırlarıyla mukayyed olub şer'-i şerîf ve hareketleri yoğiken Aşıklı 'aşiretinden Mircanoğlu Mahmud nâm kimesne kendü halinde

Sayfa: 32/Hüküm: 50

Çiftlik merası sürüdür?

Vize Kazâsı nâ'ibîne ve Vize Sancâğı mütesellimine hüküm ki Seyyid Mehmet Said zîde şerefe gelip bunun vize Kazâsına tâbi' Metkelub (?) Karyesi toprağında vâk'î bâ-hüccet-i şer'îyye mutasarrıf olduğu çiftliği hayvanatına mahsûs ve müstakil kadîmi mer'a yedlerinde aherin 'alâkası olmayub çiftlik-i mezkûre mutasarrıf olanların hayvanatı kadîmden ra'y olunup otundan ve suyundan intifâ' idegelür iken bu esnâda karye-i mezbûre ahâlisi ol mer'a yerlerine hilâf-ı kânûn fuzûlî müdâhale birle hayvanlarını götürüp ra'y ittirüb bunun çiftlik hayvanatının zarûret ve muzâyakasına bâ'is ve bârî oldukların bildirüb men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'â itmekten nâşî divân-ı hümayûnumdan muktezâsı su'âl olundukda münaza'un-f'ih olan mer'a dahil iden Mengelub (?) Karyesi ahâlisinin koyun vesâ'ir davarları ra'y olunub otundan ve suyundan intifâ' idegeldikleri mahsûs ve müstakil kadîmi mer'aları olmayub fi'l-vâk'î merkûm Seyyid Mehmet Saidin mutasarrıf olduğu çiftliği hayvanatına mahsûs ve müstakil kadîmi mer'a yedlerinden olub ve ol çiftliğe mutasarrıf olanların hayvanları kadimden ra'y olunub otundan ve suyundan intifâ' idegelmişken karye-i merkûme ahâlisi ol mer'a yerlerine fuzûlî müdâhale eyledikleri vâk'î ise men'

ve def' ve ol mer'a yedlerinde kadîmisi üzere çiftlik-i mezkûr hayvanatı ra'y ittirilmek için kânûn üzere emr-i şerîfîm i'tâsı iktizâ eylediği tahrîr olunmağın senki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin kânûn üzere 'amel olunmak bâbında vusûl 'amel dahi sizki mevlânâ ve mütesellim mûmâ-ileyhîmasız husus-ı mezbûre takayyüd-i tâm idüb göresiz mûnaza'un-f'ih olan mera mâru'l-zikr Mengelub (?) Karyesi ahâlisinin mahsûs ve müstakil kadîmi mer'aları olmayub fi'l-vâk'i merkûm Mehmet Saidin mutasarrıf olduğu çiftliği hayvanatına mahsûs ve müstakil kadîmi mer'a yerlerinden olub ol çiftliğe mutasarrıf olanların hayvanları kadîmden ra'y olunub otundan ve suyundan intifâ' idegelmiş iken karye-i merkûme ahâlisi ol mer'a yedlerine hilâf-ı kânûn fuzûlî müdâhale eyledikleri vâk'i ise men' ve def' ve ol mer'a yerlerinde kadîmesi üzere çiftlik-i mezbûr hayvanatının ra'y ittirilmesine ve ücret-i mübâşiriye şurûtu nizâmını hâvî mukaddemâ sudûr iden emr-i şerîfîn dahi infâz ve icrâsına mübâderet eyleyesiz min-ba'd

Fi Evahir R (Rebiül Ahir) Sene 1231

5. SONUÇ

Cumhuriyetin ilanından sonra yapılan devrimler arasında yer alan alfabe değişikliği ile Latin Alfabesine geçilmiştir. Bu döneme kadar kullanılan Arap Alfabesi ve ek harfler ile kullanılan Osmanlı Türkçesinin eğitimi kaldırılmıştır. Osmanlı Devleti'nden günümüze miras kalan yazılı kayıtların okunup anlaşılmasında zorluk çekilmektedir. Yazılı kayıtların okunup incelenmesi kültür mirasımız açısından önem arz etmektedir. Günümüz alfabesine çevirisini ve değerlendirmesini yaptığımız 1013 numaralı Şikayet Defterinde, devlete ait farklı bilgilere rastlanmaktadır. Osmanlı Devleti sınırları içerisinde yaşayan tebaanın yaşamış olduğu sorunları içeren hükümler, bizlere çeşitli bilgiler sunmaktadır.

Genellikle benzer olayların yer aldığı Şikayet Defterlerinde, Osmanlı Devleti'ne ait idari, adli, iktisadi ve sosyal olaylara rastlanmaktadır. Bu alanlarda bizlere çeşitli bilgiler sunan Şikayet Defterleriyle aynı özellikleri taşıyan 1013 numaralı Şikayet Defterinden de benzer bilgilere ulaşılmıştır. Defterde yer alan hükümler incelendiğinde karşımıza ilk olarak sosyal olaylar çıkmaktadır. Osmanlı Devleti içerisinde halkın bir birleriyle olan münasebetleri, yapılan haksızlıklar ve güçlülerin güçsüzlere yapmış olduğu baskılar tespit edilmektedir. Alım satım, miras aktarımı ve borç alış verişlerde oluşan usulsüzlükler görülmektedir. Kanun-u kadim ifadesi altında süregelen uygulamaların bozulmasına dair davranışlar, kanun ve nizama aykırı faaliyetler ve devlet adamlarının usulsüzlükleri karşımıza çıkmaktadır. Defterde farklı bölgelerden benzer şikayetlerin yapılması bizlere sorunların devletin geneline yayıldığını göstermektedir. Farklı dönemlerde kayda alınan defterlerde de benzer şikayetlerin yer alması, şikayetlerin süre geldiğini göstermektedir. Her ne kadar Osmanlı Devleti'nin adalet yapısı güçlü ve hızlı bir şekilde işlese de, alınan önlemlerin caydırıcı olmadığını göstermektedir. Ayrıca benzer olayların görülmesi devlette ortaya çıkan sorunların giderilmediğinin göstergesidir.

Osmanlı Devleti adli sistemi hakkında da 1013 numaralı Şikayet Defteri'nden önemli bilgiler elde edilmektedir. Toplumsal huzura önem veren Osmanlı Devleti, bunun için çeşitli adli önlemler almıştır. Toplumda bireysel ilişkilerde güçlü ve nüfuzlu kişilerin zayıf kişiler üzerindeki baskıları önlemek amacıyla geniş bir adli sistem oluşturmuştur. Meydana gelen olaylarda mağdur olan şahıslar, sorunlarını iletebilecekleri mercilere rahatlıkla ulaşabilmiş, sorun ve sıkıntılarını ifade etmiştir. Yapılan şikayetler yoluyla

Müslüman veya Gayrimüslim vatandaşını korumasını sağlayan Osmanlı Devleti, kurulmuş olan düzenin de bozulmasını engellemeye çalışmıştır. Ayrıca halk şikayet hakkını farklı idari birimlere yaparak kullanabilmektedir. Taşrada kadıdan merkezde padişaha kadar ulaştırılan şikayet sayesinde halk kendini güvenceye almaktadır. Merkezde Divan-ı Hümayuna ulaşan şikayetler değerlendirilip, padişahın emirleri doğrultusunda işlem yapılmaktadır. Böylece idari görevlilerin usulsüzlükleri engellenmekte ve adalet tahsis edilmektedir.

Defterde yer alan bir diğer husus ise kanun-u kadim geleneklerin devamlılığıdır. Osmanlı Devleti düzenin devamlılığını sağlamak amacıyla geçmişten gelen uygulamaların devamlılığına özen göstermiştir. Halkın sürekli olarak atadan dededen gelen uygulamaları devlet açısından da uygun görülmekte ve bu durumun devamlılığına özen göstermektedir. Aksi durumda bozulan düzenin yeniden oluşturulması ve oluşabilecek sıkıntıların giderilmesine fazladan çaba göstermek zorunda kalacaktır. Özellikle idari taksimat ile belirlenen sınırlar içerisinde yer alan su kaynakları, yaylak ve kışlakların kullanımı geçmişten itibaren nasıl ise varlığını aynı şekilde sürdürmüştür.

Toplumda yer alan bir diğer sorun olan mirasın paylaşılması da sıkça rastlanan bir diğer sorun olarak görülmektedir. Osmanlı Devleti ölen kişilerin üzerinde bulunan taşınmazların akıbetini de kanunlar ile belirlemiştir. Miras yoluyla öncelikle birinci dereceden yoksa ikinci dereceden akrabalarına devredilen malların kullanımı devlet için önemlidir. İşletmelerin devam etmesi veya tarlaların ekilmesi ile üretimin devamlılığının sağlanması, vergi geliri ve ihtiyaçların karşılanması açısından elzemdir. Osmanlı Devleti var olan kurulu düzenin devamlılığı açısından miras yoluyla el değiştiren bu tür gayrı menkullerin kullanımında sıkıntı oluşması durumunda da müdahale etmekten geri kalmamıştır. Bu gayrı menkulleri işletecek, ekip-dikecek ve ürünlerini hasat edip vergisini verecek kişilere aktarmayı uygun görmüştür.

KAYNAKLAR

BOA, A.DVN.ŞKT 1013 Numaralı Şikayet Defteri

Demir, K. (2022). *Atik Şikâyet Defterlerine Göre Savaş Yıllarında Osmanlı Devleti'nin Sosyo-Ekonomik Durumu (1788-1810)*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.

Demir, M. (2010). *1686-1687 (H. 1097-1098) Tarihli Atik Şikâyet Defteri'nin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.

Develioğlu, F. (1997). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara.

Genç, Y., İ., Küçük, M., Gündoğdu, R., Satar, S., Karaca, İ., Yıldırım, O., Yılmaz, N. (2010). *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*. İstanbul: Başbakanlık Basımevi.

Halaçoğlu, Y. (1998). *Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı*. Ankara.

Mansel, P. (2017). *Halep*. İstanbul.

Sami, Ş. (2017). *Kâmûs-ı Türkî*, (Haz. Gündoğdu, R vd), İstanbul.

Şen, S. (2018). *30 Numaralı Atik Şikâyet Defteri (1110 / 1698) (İnceleme-Metin)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.

Tataroğlu, Y. (2015). *4 Numaralı Atik Şikâyet Defteri 1665-1670 (H. 1075-1081) Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.

Tuğluca, M. (2016). *Şikayet Mekanizması ve İşleniş Biçimi*, Ankara.

Tunç, G. (2017). *44 Numaralı Rumeli Ahkâm-I Şikâyet Defterinin Transkripsiyon ve Değerlendirmesi*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi Akdeniz Uygarlıkları Araştırma Enstitüsü, Antalya.

Türk, H., B. (2019). *13 Numaralı Atik Şikayet Defteri (VR. 1-142) Değerlendirme-Çeviri Metin (H.1100/ M. 1689)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.

Ünal, M., A. (1999). *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*. Isparta.

Yörük, G. (2019). *Osmanlı'da Devlet-Toplum İlişkilerine Bir Örnek: 112 Numaralı Atik Şikayet Defteri (1727)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Şihmet ÖZTÜRK

Yabancı Dili : İngilizce

Eğitim Durumu

Lise : İbnisina Lisesi / 1992

Lisans : Çukurova Üniversitesi / 1994

Lisans : İstanbul Üniversitesi / 2017

Lisans : Sinop Üniversitesi / 2018

Yüksek Lisans : Sinop Üniversitesi / 2025

Mesleki Deneyim

İş Yeri : Ünye S.S.K Hastanesi / 1998-2002

İş Yeri : 25 Aralık Devlet Hastanesi / 2002-2009

İş Yeri : Gerze Devlet Hastanesi / 2009-2025

Yayın Listesi : Yok